

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 24. europaudvalgsmøde

Dato: torsdag den 17. marts 2022

Tidspunkt: kl. 09.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Henrik Møller (S), næstformand, Theis Kylling Hommeltoft (S), Jens Joel (S), Rasmus Nordqvist (SF), Anne Sophie Callesen (RV), Victoria Velasquez (EL), Kim Valentin (V), Alex Ahrendtsen (DF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod, kulturminister Ane Halsboe-Jørgensen, forsvarsminister Morten Bødskov og minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Rasmus Prehn.

Henrik Møller fungerede som formand under punkt 4 og 10.

L **Punkt 1. Drøftelse af Folketingets aktiviteter ifm. folkeafstemningen om forsvarsforbeholdet**

EUU alm. del (21) – bilag 394 (notat om oplysning om folkeafstemning m.v.)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 2. Fortsat drøftelse af forslag (EL) til politisk udtalelse om Kommissionens forslag om europæiske politiske partier og fonde

KOM (2021) 0734

KOM (2021) 0734 – bilag 2 (udkast til politisk udtalelse)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 3. Drøftelse af udtalelse fra Erhvervsudvalget om Kommissionens forslag til gennemførelse af Basel III-standarden i EU-lovgivningen

KOM (2021) 0664

KOM (2021) 0664 – bilag 6 (Erhvervsudvalgets udtalelse om Kommissionens forslag til gennemførelse af Basel III-standarden)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 4. Åbent samråd med udenrigsministeren og kulturministeren om 50-året for Danmarks tiltræden af det Europæiske Fællesskab

EUU alm. del (21) – samrådsspørgsmål H

EUU alm. del (21) – bilag 239 (brevveksling med kulturministeren vedr. midler til markering af 50-året)

Samrådsspørgsmål H

Stillet af Eva Kjer Hansen (V)

»Ministrene bedes redegøre for, hvordan regeringen vil arbejde på at fremme folkelig debat og bevidsthed om dansk EU-medlemskab i anledningen af 50-året for Danmarks tiltræden af det Europæiske Fællesskab samt belyse, hvilke midler der afsættes til formålet. Ministre bedes herunder besvare, hvorfor regeringen ikke prioriterer, at Europa-Nævnet kan anvende sine opsparede midler til at give ekstra tilskud til at fremme en bred folkelig debat, nu hvor 50-året tilbyder en ekstraordinær mulighed for at debattere og skabe bevidsthed om Danmarks EU-medlemskab.«

Eva Kjer Hansen: Samrådsspørgsmålet blev stillet i december 2021, og der har siden været problemer med at få kalenderne til at passe. Det er forklaringen, hvis det virker lidt spøjst, at samrådet afholdes nu, hvor folkeafstemningen om forsvarsforbeholdet fylder mest i diskussionerne.

I anledning af at vi nu har været medlem af EU i 50 år, synes vi, det er vigtigt at få skabt et folkeligt engagement. Derfor har vi som en markering planlagt en række aktiviteter. Det falder sammen med Konferencen om Europas fremtid, som også er vigtig at få inddraget folk i, og heraf kommer interessen for, hvor mange midler der bliver afsat, og herunder spørgsmålet om, hvorvidt dette ikke er det mest optimale tidspunkt at få aktiveret Europa-Nævnets midler?

Udenrigsministeren: Tak for anledningen til at drøfte et emne, som ligger både mit og regeringens hjerte nært: Danmarks placering i Europa. Vi tilrettelægger besvarelsen sådan, at jeg indleder ved at fokusere på de bredere perspektiver af 50-året. Kulturministeren besvarer efterfølgende de spørgsmål, som mere specifikt omhandler finansiering og Europa-Nævnet.

2022 er på mange måder et europæisk år i dansk politik. Det er året, hvor vi kan fejre 50-året for den danske beslutning om at blive en del af det daværende Europæiske Fællesskab. Desværre er det samtidig året, hvor krig igen er brudt ud i Europa. Det kalder på både handlekraft og eftertænkning.

Med Ruslands invasion af Ukraine har verden forandret sig. Der var et Europa før den 24. februar – og et andet Europa efter. Vi kommer derfor af mange grunde til at diskutere Danmarks rolle i EU og det fremtidige forhold til vores europæiske naboer. Det første store skridt i den retning er netop taget med det nationale kompromis om dansk sikkerhed, der indebærer en folkeafstemning om forsvarsforbeholdet den 1. juni 2022.

Med den største sikkerhedspolitiske krise i årtier på vores eget kontinent skal vi i Europa være stærkere og mere parate til at håndtere de trusler, vi står over for. Vi ser ind i en fremtid, hvor EU

bliver et stærkere supplement til den sikkerhed, som NATO og USA i dag garanterer. Hvor EU-landene rykker tættere sammen om et styrket sikkerhedssamarbejde i forsvar for demokrati og fred. Vi skal ikke som det eneste medlemsland stå uden for det samarbejde. Det er ikke holdbart, når der er krig i Europa. Danmark er kendt som en aktiv sikkerhedspolitisk aktør. Vi tager ansvar, når der er brug for det, og nu er der brug for det i Europa.

Regeringen mener klart, at forsvarsforbeholdet ikke længere er i Danmarks interesse, og vi anbefaler danskerne at stemme for at afskaffe forsvarsforbeholdet, når der afholdes folkeafstemning den 1. juni 2022. Vi har haft et udkast til europapolitisk aftale på vej, men i lyset af omstændighederne er det aftalt med partilederne, at den må vente til efter folkeafstemningen.

Den kommende folkeafstemning er en god mulighed for at se fremad og drøfte, hvad danskerne ønsker sig af EU-samarbejdet. Samtidig fejrer vi 50-året for vores medlemskab af EF og EU. Det er en mulighed for at se tilbage på, hvad medlemskabet har betydet – og betyder – for Danmark. Den chance skal vi gribe, og det er vi i fuld gang med.

Jeg har selv taget initiativ til en række større begivenheder. Først og fremmest til en serie af tema-drøftelser med jer for at drøfte, hvad vi hver især har af visioner for EU på en række udvalgte områder. Jeg har sat pris på gode debatter med jer i det forgangne år, bl.a. om klima og grøn omstilling, EU's globale rolle og det sociale Europa.

For det andet har jeg lanceret Eigtvedsdialogerne. Desværre har vi på grund af covid-19 måttet udskyde nogle af dem, men i september 2020 gennemførte vi én om retsstatsprincippet, som jeg oplevede som en stor succes med mange nyttige bidrag og synspunkter. Tidligere i år fik vi mulighed for at afvikle endnu én om, hvordan EU kan omsætte sin økonomiske magt til global indflydelse. Det må siges at have været et rettidigt tema: Med sanktionerne mod Rusland har EU vist betydelig handlekraft og indflydelse.

Som led i det danske bidrag til Konferencen om Europas fremtid kickstartede regeringen og Folketinget i fællesskab en styrket dansk EU-debat i sommeren 2021 i tæt samarbejde med en bred vifte af organisationer. Den debat fortsætter, og jeg og regeringen er meget glade for, at det i fællesskab med Europa-Nævnet er lykkedes at mobilisere midler til at gennemføre flere end 200 debatarrangementer og aktiviteter om fremtidens Europa i Danmark.

Regeringen vil løbende i år bygge på indsatsen og prioritere at debattere og markere 50-året ved forskellige anledninger. Vi har især fokus på mærkedagene – den 9. maj, hvor det er Europadagen; den 2. oktober, hvor folkeafstemningen om EF-medlemskabet fandt sted; og den 1. januar, hvor vi blev optaget i EF i 1973.

Derudover forestiller vi os en løbende indsats for at skabe bevidsthed om 50 års medlemskab. F.eks. med en aktiv indsats på de sociale medier. Konkret vil vi sætte fokus på, hvad EU betyder for Danmark. F.eks. ved at dele fakta om EU-løsninger på problemer, vi har stået over for, og eksempler på, hvilken forskel EU helt konkret har gjort for danskernes hverdag. Derudover vil vi fortsat stille op til debatter. Både jeg – og også øvrige ministre i regeringen – vil gerne løbende indgå i et samarbejde med Folketinget om at deltage i nogle af de begivenheder, som jeg forstår, at Folketinget har planlagt i løbet af i år.

Jeg vil se frem til et fortsat godt samarbejde med Folketinget og partierne om markeringen af 50-året. Alt i alt er jeg overbevist om, at vi kommer til at indfri visionen om, at 2022 for alvor bliver et europæisk år i dansk politik – ikke mindst, når vi den 1. juni 2022 går til stemmeurnerne. 2022 bør blive året, hvor Danmark igen demonstrerer sit engagement i Europa og tager et stort medansvar for vores fælles sikkerhed.

Kulturministeren: Det er hele tiden relevant at diskutere, hvordan vi har en god og grundig debat om EU, og hvordan EU er til stede i vores folkelige diskussion i Danmark. Den netop udskrevne folkeafstemning har aktualiseret den debat, og det gør måske også, at hele markeringen af 50-året kommer til at stå i et andet lys og kommer til at forløbe anderledes.

I de næste måneder kommer meget nok til at handle om forsvarsforbeholdet – det håber jeg i hvert fald. Både i relation til det og i det hele taget må man konstatere, at vi i Danmark har ret fantastiske rammer for at få finansieret EU-debatten. Det gælder selvfølgelig ikke mindst via Europa-Nævnet, som årligt uddeler over 20 mio. kr. i ordinære midler til det formål. Jeg synes, at det er godt – det er en vigtig debat, også løbende, når der ikke er folkeafstemning. Det er også via Europa-Nævnet, der uddeles midler til oplysning i forbindelse med folkeafstemninger. Ud over de ordinære midler kommer nævnet i de kommende måneder også til at uddele ekstraordinære midler til partier og aktører i forbindelse med den kommende folkeafstemning om forsvarsforbeholdet.

I går den 16. marts 2022 godkendte finansudvalget aktstykket, der sikrer midlerne til folkeafstemningsdebatten og aktiviteterne. Aktstykket indebærer at Europa-Nævnet tilføres 16,3 mio. kr. med henblik på uddeling. De er fordelt med 5,4 mio. kr. til alle partier i Folketinget og 10,9 mio. kr. til oplysningsaktiviteter, der uddeles efter ansøgning.

Jeg er samtidig også meget glad for, at Europa-Nævnet allerede har bevilliget midler til brug for den bredere debat om Europas fremtid. Konkret noterer jeg mig, at Europa-Nævnet i sin ordinære Pulje C har tilføjet et indsatsområde til markering af 50-året for Danmarks medlemskab af EF/EU. Andre projekter vil også kunne få tilskud, men ansøgninger inden for netop det indsatsområde vil blive prioriteret. Både foreninger, organisationer, privatpersoner, institutioner og kommercielle virksomheder er i spil til at kunne søge puljen. I den første uddelingsrunde af puljen for 2022 har 18 projekter om markeringen af 50-året fået i alt knap 1,7 mio. kr. i tilskud. De 18 projekter indeholder over 110 debatter og over 200 videointerviews med borgere.

Som jeg forstår det, er forventningen, at et lignende beløb vil kunne udmøntes til indsatsområdet i puljens anden uddelingsrunde i løbet af foråret 2022. Der er i øvrigt indsat et krav om indskrivningen af indsamlede borgersynspunkter og -fortællinger på Folketingets store kampagneside i forbindelse med markeringen som ekstra betingelse i de 18 tilskudsmodtageres tilsagn. Der er altså allerede afsat midler fra Europa-Nævnet til markeringen, og der kommer flere midler, som i høj grad går til initiativer, der skal fremme den folkelige debat på området.

Hvad angår Europa-Nævnets opsparede midler kan det være svært at forstå, hvorfor man ikke bare får lov at bruge dem, når der er en opsparring, og man gerne vil bruge pengene. Men bevillingsreglerne er nu en gang sådan, at der skal anvises andre steder, der bruger færre penge i et givent finansår for at kunne bruge ekstra midler. Derfor har Kulturministeriet ikke bevillingsmæssigt kunnet garantere et rum for at kunne imødekomme ønsket fra Europa-Nævnet i 2022. Men vi er i

en situation, hvor Europa-Nævnet via sine ordinære midler støtter initiativer til fremme af den folkelige debat på området, og hvor der er igangsat en stribe af andre initiativer med samme formål. Jeg er derfor fuld af fortrøstning om, at 2022 ikke bare bliver et europæisk år i dansk politik, men at det også bliver med en rig folkelig debat i forbindelse med både afstemning og markering af 50-året.

Eva Kjer Hansen: Det er herligt at mærke ministrenes engagement omkring de opgaver, der står foran os. Jeg vil gerne spørge uddybende til midlerne. Kunne Kulturministeren oplyse det samlede beløb afsat til markeringen af 50-året? Ministeren siger, at der kommer flere midler, men er det nye midler, der kunne komme i spil, eller er det dem, som allerede er afsat? Hvordan er samspillet med de 16,3 mio. kr.? Kunne man tænke sig, at de indefrosne midler kunne anvendes i forbindelse med folkeafstemningen? Hvis nu hele beløbet på 16,3 mio. kr. ikke bliver brugt, kan de så anvendes til andre ting?

Kulturministeren: I den første runde af puljen for 2022 har 18 projekter fået i alt 1,662 mio. kr. decideret til markering af 50-året i tilskud. Det bliver fulgt op af en yderligere runde, hvor forventningen er, at et lignende beløb vil blive udmøntet. Derudover er der selvfølgelig penge til at understøtte dialog og oplysning omkring folkeafstemningen. Det er Europa-Nævnets afgørelse, hvordan man benytter de midler, og om man kan lade noget flyde over. Politisk vil jeg helst ikke have stærke holdninger til det, fordi kompetencen ligger i Europa-Nævnet med armslængde til mig. Derudover godkendte Finansudvalget i går et aktstykke decideret til folkeafstemningsoplysningsmidler.

Eva Kjer Hansen: Vil det sige, at Europa-Nævnet har mulighed for at disponere over f.eks. de 10,9 mio. kr. til oplysningsaktiviteter, hvis de ikke bliver anvendt i forbindelse med folkeafstemningen?

Hvad skal der til, for at ministeren ville synes, at det var relevant at anvende de opsparede midler? Hvornår kunne ministeren forestille sig, at Europa-Nævnet kunne få tilladelse til at anvende de opsparede midler?

Kulturministeren: Jeg vil godt understrege, at jeg ikke har sagt, at det ikke kunne være relevant. Det kunne det godt, men vi har rent budgetteknisk ikke rum til at give den tilladelse. Det ville kræve, at vi allerede på nuværende tidspunkt vidste, at andre havde et mindreforbrug. Jeg tænker bestemt ikke, at det er et skørt ønske – jeg kan godt forstå det. Jeg synes, at det ville være oplagt af Europa-Nævnet at bede om det, men budgetteknisk har vi ikke rum til det.

De 10,9 mio. kr. skal bruges til lige præcis folkeoplysning. Der er forskel på de almene midler, som Europa-Nævnet løbende uddeler, og de målrettede midler, som Finansudvalget har godkendt målrettet folkeoplysning på et aktstykke i går. De skal bruges til folkeafstemning.

Kim Valentin: Hvad drejer det budgettekniske sig om? Vi kunne jo få lavet det om, hvis det er muligt.

Eva Kjer Hansen: Der er i hvert fald fundet plads til at reservere 16,3 mio. kr. til oplysningsaktiviteter. Hvor ryger de resterende midler hen, hvis ikke alle 10,9 mio. kr. bruges til oplysningsaktiviteter i kampagnen?

Vil ministeren stille Europa-Nævnet i udsigt, at man f.eks. kan få frigivet midlerne næste år eller om 2 år? Hvad skal der til for, at ministeren vil være indstillet på, at Europa-Nævnet får mulighed for at anvende de opsparede midler? Jeg synes, at det er særligt vigtigt, når nu ministeren siger, at det

absolut kunne være relevant at gøre her, hvor vi skal markere 50-året. Jeg har svært ved at se en mere oplagt lejlighed end 50-året og Konferencen om Europas fremtid, men så får man bare at vide, at midlerne ikke kan anvendes af budgettekniske grunde.

Kulturministeren: Regeringens samlede budgetlov tilsiger, at der skal være et mindreforbrug ét sted, hvis man skal have et merforbrug af opsparede midler et andet sted. Det afholder ikke Folketinget fra løbende at kunne disponere yderligere midler via aktstykker eller ad anden kanal, men der er meget stor budgetteknisk forskel på at få lov til at bruge opsparede midler og på merbevilling. Merbevilling kan vi altid give. Som jeg forstår det, er der en merbevilling lagt ind i forbindelse med folkeafstemningen, som nogenlunde flugter med, hvad vi er vant til og også tidligere har set fra andre lignende begivenheder. Det er en politisk beslutning, og det er bredt vedtaget i Finansudvalget i går. Jeg synes, at det er klogt, men det er en anden diskussion, end hvorvidt man må bruge opsparede midler.

Der kan godt være tilfælde, hvor man har udsigt til et mindreforbrug, men som regel ved man det først sidst på året. Vurderingen er i dette tilfælde, at det giver meget lidt gevinst for Europa-Nævnet at få at vide sidst på året, at der var et mindreforbrug, og at de godt må bruge de opsparede midler – så er markeringen jo kørt. Samtidig er det også min opfattelse, at man – i særdeleshed på ryggen af covid-19 – oplever, at der er en markant mindre sandsynlighed for mindreforbrug, fordi der er så meget tryk på de forskellige institutioners områder.

Kim Valentin: Det lyder som en lille budgettøvelse – man må kigge på kontiene og se, hvad der er tryk på, og hvad der ikke er tryk på. Ellers kan de opsparede midler blive ved med at blive skubbet og skubbet. Jeg synes, at der er en god lejlighed nu – vi skal jo ikke have gemt dem i 50 år. Lad os prøve at finde en konto, som ikke bliver overforbrugt, hvor vi kan spare lidt, og så bruger vi de opsparede midler, for der er ikke et bedre formål end dette år.

Eva Kjer Hansen: Kulturministeren gav mig ikke svar på, hvad der skulle til, for at man kunne få lov til at frigive midlerne. Nu kan jeg høre, at ministeren ud over budgettekniske begrundelser også mener, at der er færre aktiviteter. Der er et konkret ønske fra Europa-Nævnet om at bruge de opsparede midler og dermed også en vurdering om, at de kan blive anvendt. Hvad skal der så til? Ministeren vil ikke frigive midlerne i et år, hvor der sker så meget. Hvornår vil ministeren så frigive dem?

Hvordan har udenrigsministeren det med, at der på et for udenrigsministeren så vigtigt område bliver indefrosset midler, der ellers kunne anvendes til at skabe den debat og engagement, som ministeren indledningsvis gav udtryk for var vigtig? Hvordan har udenrigsministeren det med, at der ikke er det samspil i regeringen, som kunne øge aktiviteten?

Kulturministeren: Jeg tror ikke, at jeg kommenterede på noget om færre aktiviteter. Tværtimod anerkendte jeg fuldt ud, at jeg godt kan forstå Europa-Nævnets ønske om at bruge ekstra midler i denne anledning. Men jeg er glad for, at vi både har de almene midler, som Europa-Nævnet i gængse år uddeler, og folkeafstemningen til at sætte ekstra skub i at forholde os til og diskutere EU i Danmark.

Frigivelsen af midlerne kræver et mindreforbrug et andet sted. Det kan man enten afvente i slutningen af året og se, om nogen der helt af sig selv havde et mindreforbrug, og så kan man give lov,

eller man kan tvinge nogen til at have et mindreforbrug. Spørgeren må så sige, hvem der skal bruge mindre, hvis midlerne skal frigives, for det er sådan det hænger sammen i budgetloven. Og sidst jeg tjekkede, havde den også opbakning fra Venstre.

Udenrigsministeren: I år bliver der måske bliver afholdt flere EU-debatter end nogen sinde før, når man ser bort fra valgår til Europa-Parlamentet og andre folkeafstemningsår. Jeg er glad for, at vi sidste år afsatte penge til Konferencen om Europas fremtid. Der blev, så vidt jeg ved, uddelt en pulje på 3,8 mio. kr. i september 2021. Det er blevet fordelt fra Europa-Nævnet ud på 34 projekter og forventes at resultere i over 180 arrangementer på tværs af Danmark, hvoraf 115 forventes at finde sted i små- og mellemstore byer. Omtrent halvdelen af arrangementerne henvender sig specifikt til de unge.

Europa-Nævnet har også bevilliget 600.000 kr. til en gruppe af fire EU-oplysningsorganisationer – Nyt Europa, Europabevægelsen, Demokrati i Europa Oplysningsforbundet (DEO) og Folkebevægelsen mod EU – med formålet om at afholde 28 debatarrangementer spredt over landet alene i relation til Konferencen om Europas fremtid. Dertil kommer folkeafstemningen om forsvarsforbeholdet og de almindelige aktiviteter og midler fra Europa-Nævnet. Det glæder mig rigtig meget, for jeg synes, at vi skal debattere EU-spørgsmålet og Danmarks rolle heri, ikke bare når der er folkeafstemninger og valg til Europa-Parlamentet, men også i alle de andre år, og 2022 bliver et vigtigt år, hvor vi også markerer 50-året for det danske medlemskab. Jeg er overbevist om, at det kommer i fokus også på større begivenheder, som f.eks. folkemødet på Bornholm og EU-dagen i Mariager. Det er regeringens intention at sætte disse spørgsmål højt på dagsordenen, og det gør vi i et godt og tæt samarbejde med Folketinget.

Eva Kjer Hansen: Det er rigtig flot med alle de aktiviteter. Men skal ministerens svar forstås sådan, at ministeren synes, at Europa-Nævnets anmodning er uvæsentlig? At det er pjattet af Europa-Nævnet at ville prioritere endnu flere aktiviteter og få anvendt de opsparede midler? Dette handler om de opsparede midler, og hvorvidt de kan bruges til noget.

Jeg vil gerne spørge både udenrigsministeren og kulturministeren, om de vil indstille, at midlerne går til andre EU-aktiviteter, hvis ikke alle de merbevilligede 10,9 mio. kr. til oplysningsaktiviteter bliver brugt inden den 1. juni 2022?

Jeg kan forstå, at EU-oplysningsaktiviteter kommer sidst i rækkefølgen hos kulturministeren, for ministeren nævner flere gange, at man må se, om der er plads til et forbrug, når året er omme, og det kan Europa-Nævnet ikke bruge til noget. Vi taler om et område, hvor man har sparet midler op, som kan gå til EU-oplysningsaktiviteter. Vi har et år, hvor der sker vildt meget, og så siger ministeren bare, at alt andet inden for mit budget er vigtigere, end at vi øger aktiviteterne i EU-debatten. Det synspunkt kan man have. Jeg ville rigtig gerne bidrage med, hvor man skulle spare, hvis jeg var minister på området. Jeg stiller netop samrådsspørgsmålet for at høre, hvordan ministeren synes, det skal håndteres. Jeg er ked af, at ministeren bare fortæller, at det budgetteknisk ikke kan lade sig gøre i år – kan det heller ikke lade sig gøre næste år eller om 2 år? Det er simpelt hen ikke prioriteret for kulturministeren, at pengene skal aktiveres.

Kulturministeren: Det kommer på ingen måde sidst i rækkefølgen. Tværtimod har vi en finanslov og faste bevillinger, som er ude i vores kulturliv, og som også tilfalder Europa-Nævnet med mere end 20 mio. kr. Vi diskuterer så, om de opsparede midler – lidt over 10 mio. kr. – skal kunne brin-

ges i spil, og hvis man skal kunne det og samtidig overholde de internationale budgetregler, vi har bundet os til, skal der være et tilsvarende mindreforbrug et andet sted. Det ved man først sidst på året, hvis man ikke tvinger nogen til det. Jeg har vurderet, at 50-året var markeret med de midler, der allerede er derude, så det ville have en mindre værdi for Europa-Nævnet i den givne sammenhæng. Alternativet er at tvinge andre til at bruge tilsvarende færre midler undervejs i et budgetår. Det har jeg som minister vurderet ikke var den rigtige vej at gå – det står jeg gerne på mål for, men man kan sagtens have det modsatte holdning.

Det er ikke et spørgsmål om, at man giver til alle andre, før man kommer til Europa-Nævnet – tværtimod. Europeanævnet får jo en fast bevilling fra årets start, som jeg er stolt over og glad for, fordi det giver en levende løbende EU-debat i vores land. Det er bl.a. noget af det, der gør, at vi står på et solidt fundament i et år som nu, der gerne skal blive et europæisk år i dansk politik. Debatten forsvinder aldrig helt i vores samfund, fordi der er kræfter, der holder den i gang. Det er jeg rigtig glad for.

Med hensyn til det konkrete spørgsmål om aktstykket er det udmøntet, så det er målrettet de aktiviteter. Der skal vedtages et nyt aktstykke, hvis det skal bruges til andet, men det kan Finansudvalget i virkeligheden svare endnu bedre på.

Udenrigsministeren: Sidste år gennemførte vi en række aktiviteter i forbindelse med Konferencen om Europas fremtid, og vi har flere linet op. Vi har 50-året for dansk medlemskab, og vi har en kommende folkeafstemning. Det er lykkedes os i fællesskab at skabe et rigtig godt og styrket fundament for en bred, god og folkelig EU-debat. Mit ønske er også en debat, hvor vi kommer ud og lytter og får debatteret med folk i hele Danmark, så det ikke bare bliver en debat i lukkede cirkler. Jeg har noteret mig, at rigtig mange af de planlagte arrangementer er ude i landet. Jeg har selv deltaget i EU-dagen i Mariager, og jeg synes, det er en rigtig god tradition at flytte noget væk fra hovedstaden, i dette tilfælde til Jylland.

Jeg er lidt i tvivl om, hvad det er for en efterspørgsel, vi ikke kan imødekomme. Regeringens holdning er klar – vi vil meget gerne understøtte en folkelig EU-debat, og vi har en enestående mulighed for det i 2022, som bliver et europæisk år i Danmark. Hvis der er konkrete ønsker, vil regeringen selvfølgelig gerne lytte til dem.

Kim Valentin: Der er jo et konkret ønske fra Europa-Nævnet – det er ikke noget, vi opfinder. Det er et år, hvor der er virkelig mange begivenheder på EU-dagsordenen, så hvis de penge skal i spil, er det et fantastisk år at gøre det i, og det er den opfordring, vi gør opmærksom på.

Det er ikke min, men ministerens opgave at udføre budgetøvelsen, og det vil jeg opfordre ministeren til at gøre. Jeg hjælper til, hvis jeg bliver inviteret, for vi respekterer budgetloven.

Kulturministeren: Kim Valentin siger, at det er en ministerøvelse at skabe rum inden for budgetloven til et merforbrug af opsparede midler i den givne sag. Det kræver, at jeg siger til nogen, at de alligevel ikke må bruge de penge, de troede, de havde i år. Det ønsker jeg ikke at gøre, og dermed er det ikke en opgave for kulturministeren.

I min optik er 2022 spækket med EU-aktiviteter, og det glæder mig. Jeg har stor forventning til den første runde, der er kørt, og jeg synes, at det vidner om en meget stor energi i EU-debatten. Forventningen til anden runde er, at det bliver endnu større, fordi der nu også er sat ekstra fokus på

EU i 2022. Derudover har vi de ekstraordinære midler til selve afstemningen, som Finansudvalget godkendte aktstykke på i går, og som selvfølgelig også kommer til at danne et solidt bagtæppe for at fejre både 30-året for Maastrichttraktaten og 50-året for dansk medlemskab i 2022. Jeg er fuld af forhåbning om, at 2022 bliver et europæisk år i dansk politik, og at vi nok skal få diskussionen og alle meninger og holdninger til stede i alle dele af landet, sådan som det skal være, når man bl.a. har en folkeafstemning og en markering.

Der er udsigt til en rig debat og et godt år med de europæiske briller på. Jeg kan godt forstå ønsket om at ville gøre endnu mere, men jeg synes ikke, at det kalder på at bede andre om at bruge færre penge, end de er blevet lovet. Man kan godt have en anden holdning, men så står det for Venstres regning, ligesom Venstre også skulle have finansieret det, hvis Venstre synes, at man skulle have disponeret anderledes i finansloven.

Eva Kjer Hansen: Jeg konstaterer, at Europa-Nævnet ikke på nogen måde får stillet i udsigt, at de opsparede midler kunne anvendes – heller ikke i kommende budgetår. Kulturministeren er jo meget optaget af, hvordan det er i indeværende budgetår, men der er ikke noget til hinder for, at ministeren kunne tænke mere langsigtet med hensyn til de opsparede midler. Jeg kan dog høre på besvarelsen, at der ikke er et ønske om at gøre det i dag, hverken fra kulturministerens eller udenrigsministerens side.

Der er kommet tal frem og god viden om mange aktiviteter, der finder sted, og jeg vil gerne kvittere for, at især udenrigsministeren synes, at der foregår rigtig meget. Der er et stort engagement, og det er rigtig godt, at udenrigsministeren engagerer sig så meget og tager med ud til de forskellige projekter og begivenheder. Jeg tror, at det betyder meget for at få engageret danskerne, at regeringen sætter sig i spidsen for aktiviteterne.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 3859 (udenrigsanliggender inkl. forsvar) den 21. marts 2022

EUU alm. del (21) – bilag 385 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering.

1. Russisk aggression mod Ukraine

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3859 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren: Rusland fortsætter sine hensynsløse militære angreb på Ukraine, og situationen udvikler sig hele tiden. Det planlagte fokus for rådsmødet kan derfor ændre sig, men for nuværende har jeg følgende forventninger til drøftelserne.

For det første ventes fokus at være på koordination af diplomatisk outreach, ikke mindst i multilaterale fora. Afstemningen i FN's Generalforsamling den 2. marts 2022, hvor 141 lande stemte for en resolution, der fordømmer Ruslands invasion af Ukraine, var en vigtig manifestation. Også det forhold at kun 3 lande ud over Rusland og Belarus stemte imod resolutionen. Rusland står dermed meget isoleret. Men der er behov for opfølgning – ikke mindst med de 35 lande, der afstod fra at stemme. Fra EU's side skal vi fortsætte og intensivere dialogen med disse lande og understrege, at det er Rusland som aggressor, der har valgt denne konfrontationskurs med store sikkerhedspolitiske, menneskelige og økonomiske konsekvenser til følge.

For det andet ventes drøftelserne at omhandle bekæmpelse af misinformation og arbejdet med at sende budskaber til den russiske offentlighed. De russiske løgne skal aktivt imødegås. Med den nyligt vedtagne lovgivning kan man nu i Rusland få op til 15 års fængsel for at sige sandheden om Ruslands militære invasion af Ukraine. Den russiske statsanklager har dertil meddelt, at støtte til lande, der kan skade Ruslands sikkerhed under invasionen, vil blive betragtet som højforræderi. Ytrings- og pressefrihed i Rusland har således nu endnu mere trange vilkår end hidtil, og antallet af uafhængige journalister, intellektuelle og repræsentanter for civilsamfundet, der forlader Rusland, er stigende.

Jeg vil på rådsmødet arbejde for, at et samlet EU yder et aktivt og koordineret bidrag til, at sandheden om Ruslands militære aggression i Ukraine med mange uskyldige ofre til følge kommer frem – også til den russiske befolkning. Desuden skal vi se på, hvordan vi bedst kan støtte det meget trængte russiske civilsamfund i denne yderst vanskelige situation.

Som udvalget er blevet skriftligt orienteret om den 15. marts 2022, blev EU den 14. marts 2023 enige om en fjerde sanktionspakke – i tillæg til de omfattende sanktioner, der allerede er indført mod Rusland. Men så længe Rusland fortsætter sine krigshandlinger i Ukraine, er vi fra dansk side klar til at se på yderligere sanktioner i samarbejde med vores europæiske partnere.

Vi skal i det hele taget fortsætte arbejdet med at øge prisen for præsident Vladimir Putin, så længe han fortsætter sin uacceptable og aggressive fremfærd. Jeg ser derfor frem til at drøfte de videre skridt med mine kolleger på rådsmødet.

Endelig planlægges en uformel frokost med deltagelse af den moldoviske udenrigsminister, Nicu Popescu. Vi vil drøfte den aktuelle situation i Moldova i lyset af den russiske invasion af Ukraine. I Moldova vokser bekymringen for afledte effekter af konflikten. Derfor var jeg i fredags i Moldova, hvor jeg drøftede den sikkerhedspolitiske situation – herunder energiforsyning – med præsident Maia Sandu og udenrigsminister Nicu Popescu.

Udenrigsministeren og jeg havde desuden lejlighed til sammen at besøge grænseovergangen Palanca, der krydses af mange ukrainere på flugt. I Moldova yder man en imponerende indsats for at modtage ukrainerne ved grænsen. Men man erkender også, at flygtningekrisen udgør et hårdt pres, der vanskeligt kan håndteres uden massiv støtte udefra. Moldova har indtil videre modtaget et godt stykke over 300.000 flygtninge, hvoraf mere end 100.000 stadig opholder sig i landet.

Kim Valentin: At kalde det »russisk aggression mod Ukraine« er nok en underdrivelse. Det, Putin kalder dissidenter, altså folk, der sætter sig imod hans vilje eller idé om, hvad krigen er til, bliver der slået hårdt ned på i Rusland. Der er 15 års fængsel, og det bliver kaldt højforræderi. Det skaber helt klart flygtninge, og de vil også i højere grad begynde at bede om asyl i Danmark. Skal vi gøre noget særligt i forhold til det?

Der er også ved at danne sig nogle andre flygtningestrømme i Ukraine, hvor der hober sig flygtninge op på ukrainesiden af grænsen. En del kommer ikke over af forskellige årsager, og der bor er en del mennesker på den side, og der er EU lidt ude af stand til at agere. Hvad gør vi egentlig der?

Vi ser i udtalelser rundt omkring, at nogle har lyst til at desertere fra den russiske hær, og der er relativt dårlig moral. Hvad er EU's holdning til de desertører fra hæren? Skal vi forholde os på en særlig måde til dem?

Anne Sophie Callesen: Der har været et forslag om, at russiske skibe ikke skulle lægge til i europæiske havne, som ikke blev en del af den vedtagne sanktionspakke. Måske skal vi slukke for kameraerne, men jeg kunne godt tænke mig en status på den drøftelse. Der er selvfølgelig i forvejen begrænsninger på, hvad man kan bestille af varer fra Rusland, men hvad vil betydningen være, og hvordan vil det kunne ramme Rusland, hvis vi lukker muligheden for, at de kan sejle varer ind til Europa? Hvordan spiller det sammen med de andre sanktioner?

Alex Ahrendtsen: Dansk Folkeparti er glade for, at regeringen forfølger en så markant linje, og den kan ikke blive stram nok. Vi er med hele vejen.

Udenrigsministeren: Kim Valentin nævner det russiske civilsamfund, menneskerettighedsforkæmpere, oppositionspolitikere, frie medier, kritiske stemmer men jeg må bare lige slå fast, at det er ukrainerne der lider nu. Dem skal vi have øje for og derfor indfører vi de hårdeste sanktioner som også har en effekt på den russiske befolkning. Det gælder også den del af befolkningen som måske ikke støtter krigen men det er nødvendigt at tage med for at lægge maksimalt pres på Putin for at stoppe krigen.

Vi ønsker også at drøfte hvordan vi støtter det russiske civilsamfund for støtten til det russiske civilsamfund er en af grundpillerne i EU's politik over for Rusland. Det er enormt vigtigt og jeg ser gerne at man arbejder videre med det og styrker det her fokus og indsats. Problemet er at putinregimet har strammet det lovgivningsmæssige greb så man kan få meget alvorlige straffe for at ytre sig kritisk om krigen eller styret. Bare det at have en mulighed for at operere som menneskeret-

tighedsorganisation eller oppositionsparti i Rusland er meget svært. Aleksej Navalnyj bliver åbenbart nu betragtet som terrorist og russerne har forsøgt at likvidere ham. Jeg mødtes med stabschefen for Navalnys kampagne sidste år i sommeren før Dumavalget, som også blev forpurret fra Kreml.

Det er meget vanskeligt at støtte, og derfor er det også vigtigt for mig som dansk udenrigsminister at diskutere med mine kolleger i EU, hvad EU kan gøre for at hjælpe det russiske civilsamfund, de kritiske stemmer, dissidenterne, de frie medier og modige journalister, som går op mod propagandaen. Pres ovenfra med sanktioner og hjælp nedefra til den del af befolkningen, der ikke ønsker Rusland i den retning, som vi ser nu.

Kim Valentin spørger til den humanitære indsats for flygtninge fra Ukraine og i Ukraine. Det er vigtigt at understrege, at vi giver rigtig mange midler til de humanitære indsatser i Ukraine via humanitære organisationer, FN, Røde Kors, civilsamfundspartnere og deres samarbejdspartnere. Der hjælpes altså ikke kun uden for landet, men også i landet. EU har annonceret, at man vil omdirigere 500 mio. euro fra EU-budgettet til de humanitære konsekvenser af krigen. Heraf er afsat 785 mio. euro til Ukraine og 5 mio. euro til Moldova, som går til fødevarehjælp, vand, indkvartering og anden basal støtte.

Flere end 3 millioner mennesker er nu er flygtet til de omkringliggende lande, f.eks. til Moldova, som er et land med 2,6 millioner indbyggere. De har haft over 310.000 flygtninge, hvoraf omkring 105.000 stadig opholder sig i landet – det er en kæmpe opgave. Danmark har også bidraget helt målrettet til hjælpen i Moldova via UNHCR (FN's Flygtningeorganisation) med 25 mio. kr.

Deserterer fra den russiske hær osv. er også en problemstilling. Vi har ikke drøftet det endnu i EU, men det er jo en del af, hvordan man kan støtte civilsamfundet og folk, der tager afstand fra det, der sker i Rusland.

Anne Sophie Callesen spørger specifikt til havneanløb, og i den sammenhæng vil jeg tilføje vejtransport fra Rusland og Belarus. Den danske holdning er kendt, og jeg har fremført den mange gange, også offentligt: vi arbejder for de videst mulige sanktioner i EU, også hvad angår havneanløb og vejtransport. Jeg kan ikke gå i detaljer om den nye sanktionspakke, men vi vil fortsætte arbejdet for at få enighed i EU omkring havneanløb for russiske skibe i europæiske havne. Jeg har rejst det over for mine EU-kolleger, og det vil jeg fortsat gøre, fordi jeg tror, at det er et af de elementer, der kan have en betydning. I det hele taget vi går ind for så omfattende sanktioner, som vi kan blive enige om, men det er selvfølgelig også vigtigt, at vi kan blive enige om dem, så vi opnår den effekt, som det skal have.

Kim Valentin: Der er stor utilfredshed i nogle kredse i hvert fald og også i hæren med den måde, det foregår på. Hvis EU melder ud på det, kan man få en større støtte til den interne opstand mod Putins regime. I tilfælde af at man bliver dømt for f.eks. højforræderi, kunne man se på de mennesker med nogle særlige øjne – jeg vægter mine ord, for det er ikke blevet drøftet endnu. Men ved at hjælpe de mennesker, der gør opstand, får vi også en bedre mulighed for at afdøre krigen hurtigere og hjælpe Ukraine til bedre vilkår på længere sigt. Der har EU en rolle at spille. Hvis ministeren ikke kan svare på det hele, forstår jeg det godt, men jeg ønskede bare at forklare, at en sådan udmelding også giver mening for Ukraine og alle de flygtninge, der kommer derfra, fordi man hjælper man den anden side med at gøre opstand.

Theis Kylling Hommeltoft: Der sker en vertikal eskalering af krigen internt i Ukraine. Har vi nogen risikovurderinger for den horisontale eskalering – kan krigen sprede sig til f.eks. lande som Mali? Historien har lært os, at når vi presser den store bjørn, så puster den sig op, og det er ikke nødvendigvis lige i samme område, men også andre steder i verden. Kan det udvikle sig til decideret stedfortræderkrig andre steder i verden?

Anne Sophie Callesen: Jeg er bekendt med regeringens holdninger, som jeg deler, men jeg vil gerne have en status for drøftelserne. Vi må overveje, om vi på et tidspunkt skal have et lukket punkt, hvor vi kan blive delagtiggjort i, hvad årsagen er til, at det indtil videre ikke har kunnet lade sig gøre, og hvad ministeren ser af muligheder for, at det kommer til at ske, hvis ikke ministeren har mulighed for at svare nu.

Jeg kunne godt tænke mig mere viden om, hvad ministeren og ministeriet vurderer, at det vil kunne bidrage med i forhold til de sanktioner, der allerede ligger. Bare for at få udpindet, hvilken betydning det faktisk vil have, og hvor omfattende virkningerne vil være på russisk økonomi, for der er allerede begrænsninger på, hvad man kan købe.

Udenrigsministeren: Til Kim Valentin: Jeg tror, at vi er enige om, at al fokus lige nu er på at få stoppet Putins krig og eventuelle andre overvejelser, han måtte have for at gå videre end Ukraine. Alt, der kan hjælpe til, er sådan set på bordet – sanktioner, støtte til at imødegå den russiske propaganda, hjælp til folk, som modigt stiller sig op mod krigen, og russere, der tager afstand fra den. Det er vigtigt hele tiden at understrege, at det Putin og hans folks krig, og de skal mærke hovedkonsekvenserne, men hele den russiske befolkning mærker jo konsekvenserne af det. Det kan i sig selv være med til at skabe en nødvendig debat i Rusland om, hvad Putin og folk omkring ham har gang i, og stoppe det.

Jeg har ikke meldinger om f.eks. opstand eller deserteringer i den russiske hær. Der er forskellige vurderinger derude. Man må bare sige, at ukrainerne har vist en modstandskraft, -vilje, og -evne, som jeg er i næsegrus beundring over. Modsat nogle forudsigelser har de holdt Ruslands militære overmagt stangen, bl.a. med den støtte, vi giver, herunder selvfølgelig også våbenstøtte. Men det er noteret.

Som udenrigsminister presser jeg på i EU-kredsen, for at vi får en ruslandsstrategi, hvor vi også hjælper dem, der i opposition til Putin. Dem, der gerne vil en demokratisk udvikling i Rusland og vil vende den udvikling, som Rusland har været i igennem flere år nu. Det er bl.a. menneskerettighedsforkæmpere, medier, dissidenter, og vi er helt enige om det fokus.

Til Theis Kylling Hommeltoft: Der er allerede forsøg på at destabilisere andre steder, og f.eks. Mali og Syrien er vigtige eksempler på det. Man har tidligere set nogle af de militære taktikker, der bliver brugt i Ukraine i bl.a. Aleppo i Syrien med store konsekvenser. Vi kan se f.eks. i Belarus og på Vestbalkan, at det at skabe rav i den fra russisk side er en del af en strategi for dels udenrigspolitisk opmærksomhed dels at skabe distraktion fra det, der foregår.

Alle er opmærksomme på, at der er desinformation og misinformation, men der er også konstante cyberangreb på mange samfund i verden. Wagnergruppen bliver også brugt som instrument. Selv om det er en såkaldt privat lejehær, er der tætte forbindelser til Rusland. Det vigtigste er, at vi står

samlet i vesten, og at EU har en strategi over for Ruslands forsøg på at ødelægge de værdier, normer og regler, som vi har bygget vores samarbejde op på internationalt.

Til Anne Sophie Callesen: Den danske position er klar, og det er rigtigt, at jeg ikke kan gå i detaljer om, hvad andre lande mener på et åbent møde. Vi presser på for sanktioner for både havneanløb og landtransport, men de allerede vedtagne sanktioner har også kæmpe implikationer for dem, der transporterer varer. Det er i praksis umuligt for mange virksomheder at handle med Rusland, når man f.eks. sanktionerer banker og SWIFT-betalingsystemer. Dermed er der heller ikke så mange varer at transportere.

Men vi kæmper videre, og vi presser på for at sanktionere anløb til havne. Vi orienterer løbende udvalget i fortrolighed om de forskellige sanktionspakker, senest den fjerde, og det vil vi selvfølgelig fortsætte med. Der står lidt mere om indholdet, som vi ikke kan dele her.

2. Mali

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3859 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: I tillæg til væbnet konflikt og humanitær nød er landet også ramt af en svær politisk krise. Det militærledede overgangsstyre bevæger sig i stigende grad i en autoritær retning og har påbegyndt en strategisk orientering mod Rusland.

Overgangsstyrets handlinger har tydeliggjort, at der ikke længere er de tilstrækkelige betingelser til stede for en europæisk antiterrorindsats i Mali gennem Operation Barkhane og Task Force Takuba. Derfor er det fra europæisk side besluttet at trække operationerne fra Mali, mens man nu ser på mulighederne for, at antiterrorindsatsen får udgangspunkt et andet sted i regionen.

Situationen har også vist et klart behov for at tilpasse EU's engagement i Mali. EU er klart den største udviklingspolitiske aktør i landet og har sat alle aktiviteter, der implementeres gennem centrale myndigheder, i bero. Dertil har EU to CSDP-missioner i Mali, der vil blive drøftet under rådsmødet.

Den dybt problematiske adfærd fra det maliske overgangsstyre ændrer imidlertid ikke ved, at Danmark og EU har en klar interesse i, at situationen i Mali ikke forværres yderligere. For det første på grund af risikoen for en yderligere destabilisering af Mali og Sahel, som kan føre til øget fordrivelse og dermed risiko for større flygtningestrømme og irregulær migration. For det andet er Ruslands indflydelse voksende, hvilket vi ser med Wagnergruppens tilstedeværelse og omfattende russiskstøttede påvirkningskampagner rettet mod Vesten. For det tredje har vi en klar interesse i, at ustabiliteten og autokratisk indflydelse eller styreformer ikke spredes sig yderligere i regionen og til de vestafrikanske kyststater.

Derfor er der behov for at tilpasse EU's engagement, så vi siger klart fra over for et tiltagende autoritært styre, samtidig med at vi ikke lader den maliske befolkning i stikken eller risikerer yderligere destabilisering af Sahel og Vestafrika. Rådsmødet på mandag vil være en anledning til at drøfte netop dette.

Rasmus Nordqvist: Kan ministeren sige mere om, hvad det betyder for det udviklingspolitiske engagement fra EU's side? Vi ser desværre, at mange lande inklusive Danmark står over for nogle store bevægelser i budgetterne. Er der en udvikling i EU's budgetter, og bevarer man budgetterne til udviklingsarbejdet i Mali, Sahel osv., eller er man også i gang med at skære og flytte på det? Situationen er ikke blevet bedre med den militære tilbagetrækning, vi er nødsaget til at foretage, men hvad gør man så? Ser vi ind i en fødevarekrise, der kun forværres af, at mange af de fødevarer, der plejer at blive brugt i de områder, og som fordeles fra udviklingshjælp og humanitær hjælp, kommer fra Rusland og Ukraine? Fødevarepriserne ændrer sig også.

Anne Sophie Callesen: Hvad kommer det til at betyde både for Danmarks bidrag og EU-landenes bidrag i det hele taget til Mali? Drøfter man muligheden for at kunne omlægge indsatsen, så man kan give det uden om regeringen og direkte til civilsamfundet eller til multilaterale organisationer, så vi stadig er til stede i Mali?

Alex Ahrendtsen: Et eventuelt bortfald af forsvarsforbeholdet vil få konsekvenser. Danmark har støttet Frankrigs indsats i Mali, fordi vi har vedtaget det i Folketinget, og forsvarsforbeholdet har ikke forhindret os i at deltage. Hvis forsvarsforbeholdet skulle falde ved folkeafstemningen – hvad Dansk Folkeparti ikke håber – vil det medføre, at Danmark vil være forpligtet til at deltage i EU-baserede indsatser i f.eks. Mali. Jeg kan godt forstå, at Frankrig vil have hjælp til at håndtere deres tidligere kolonier, for de er hårdt spændt for, og de gør et fremragende stykke arbejde. Men er det ikke rigtigt, at når eller hvis et forsvarsforbehold falder bort, vil Danmark være forpligtet til at bidrage med militære styrker herunder soldater i en EU-indsats et eller andet sted i verden?

Udenrigsministeren: Til Rasmus Nordqvist og Anne Sophie Callesen: Den militære regering i Mali er kommet til ved et kup, som har udskudt hele den demokratiske tradition trods massivt pres ikke mindst fra Vestafrika selv, men selvfølgelig også bakket op af Europa. Derudover har vi en befolkning, som lider, som ikke har adgang til services, som er fattige, og som har behov for en velfungerende stat. Det er et dilemma, hvordan vi håndterer, sanktionerer og tager afstand fra kupmagerne og samtidig hjælper befolkningen.

Danmark har sat aktiviteter, der støtter eller gennemføres i samarbejde med centralregeringen i bero, ligesom vi har sat forberedelse af nye programmer på pause. Vi vil fortsætte med at støtte befolkningen med indsatser, der udmønter sig igennem civilsamfundsorganisationer, privatsektoren, internationale og multilaterale organisationer som f.eks. FN. Det gør vi for at afhjælpe nød og skabe håb for den enkelte malier og for at støtte de kræfter, der egentlig ønsker at fremme demokrati og menneskerettigheder i landet. Vi skal heller ikke lade kuppeneraler eller russisk indflydelse være det, der gør, at vi trækker os fra engagementet, for så vil Rusland og generalerne have opnået det, de ønsker.

Det er derfor en vigtig drøftelse på EU-plan fordi EU og medlemslandene spiller en kæmpe rolle for Mali og Sahel som sådan. Den samlede støtte fra EU og medlemslandene til de fem Sahellande beløber sig i perioden 2014-2020 til hele 8,5 mia. euro. EU har i forbindelse med militærkuppet omlagt den direkte budgetstøtte til Mali, som i stedet går til at støtte befolkningen bl.a. med humanitær nødhjælp. Jeg vurderer, at den løsning giver mening at fastholde på nuværende tidspunkt.

Der er to FSFP-missioner (fælles sikkerheds- og forsvarspolitik) i Mali. Det drejer sig om en civil mission, EUCAP (EU Capacity Building Mission), som Danmark har haft 6-7 danskere udsendt til, og så den militære træningsmission EUTM (European Union Training Mission), som vi grundet forsvarsforbeholdet ikke deltager i. Det er nu uklart, om den seneste udvikling kommer til at påvirke den indsats. Det er bl.a. noget af det, vi skal drøfte på rådsmødet.

Til Alex Ahrendtsen: Vi kommer nok til at diskutere forsvarsforbeholdet i den kommende tid, og det er helt naturligt, når et nationalt kompromis af partier nu har sat det til afstemning.

Jeg kan klart afvise, at deltagelse i EU's forsvarssamarbejde på linje med de 26 andre lande vil forpligte Danmark til at deltage i EU's militære indsatser. Uanset om vi har et forsvarsforbehold eller ej, er det Danmark, der beslutter, om man skal deltage i en militær operation. Men i dag kan vi slet ikke deltage i EU-ledede militæroperationer på grund af forbeholdet, og det vil en fjernelse af forbeholdet ændre. Selv lande uden for EU f.eks. Norge ville kunne vælge at deltage i en EU-ledet militær operation, hvis de måtte ønske det, og EU-landene godkender det. Ethvert medlemsland

kan afstå fra at stemme og afgive en erklæring om EU's militærledede operationer, så det betyder, at et medlemsland ikke juridisk er bundet af det.

Derudover træffes afgørelser om at iværksætte en EU-militær mission med enstemmighed. Ethvert medlemsland har dermed principielt mulighed for at forhindre vedtagelsen af en EU-mission, men den vetoet anvendes sjældent i praksis, fordi man bare kan lade være med at deltage, selv om det er blevet besluttet. I dag har vi ikke mulighed for at nedlægge veto mod en EU-ledet militæroperation. Men hvis vi deltager i forsvarssamarbejdet, ville vi kunne nedlægge veto mod at iværksætte en EU-ledet militæroperation, hvilket ville give os mere direkte indflydelse på, hvilke militærledede operationer EU skulle påtage sig.

Rasmus Nordqvist: Ministeren har nok helt ret i, at vi kommer til at snakke om forsvarsforbehold i alle mulige andre diskussioner. Det er også dejligt, at ministeren kan være så tydelig i sit sprog omkring, hvad det egentlig går ud på. Vi er nok mange, der kan bruge ministerens svar, da modstanderne jo gerne får det til at fremstå på anden måde.

Det er ikke så meget, hvad Danmark gør, men hvad den europæiske position er, som jeg er nysgerrig på. Med den nye MFF fik vi et stort budget til udvikling fra EU, og hvad gør man der? Lige nu er regeringen i gang med at tilpasse vores indsats internationalt med 2 mia. kr. Er man i gang med den samme manøvre, når man siger, at man skal tilpasse sig situationen fra europæisk side? Er der sket en ændring i, hvor mange penge der er allokeret til udvikling af Sahel? Selvfølgelig går man ikke igennem militærregimet – man kan allokere midler igennem civilsamfund og multilaterale organisationer. Hvis ministeren ikke kan svare på det nu, vil jeg gerne have en tilbagemelding, fordi ministeren netop selv peger på den russiske indflydelse. Det er ikke kun i Mali, men i flere afrikanske lande, og det understreger behovet for en endog meget stærk europæisk tilstedeværelse. Jeg taler ikke nødvendigvis om militær tilstedeværelse, for det kan have sine udfordringer, men om udviklingspolitiske investeringer osv., så vi ikke overlader det til den russiske indflydelse at stå for udviklingen i Afrika.

Alex Ahrendtsen: Det er altid fornøjeligt at høre EU-tilhængerne beskyldte EU-modstanderne for at pynte på virkeligheden, når realiteten er, at vi gang på gang har haft ret. Jeg skal bare nævne to eksempler. Hvis vi stemte nej til euroen, ville det koste os penge – virkeligheden var, at vi har tjent 400 mia. på det. Med hensyn til Europol blev det fremført, at vi ikke ville kunne være med – det har vi så kunnet alligevel. Der har ikke været nogen forhindringer overhovedet.

I dag er Danmark ikke medfinansierende, fordi vi står uden for forsvarssamarbejdet. Er det ikke rigtigt, at Danmark skal medfinansiere indsatsen, hvis forsvarsforbeholdet bliver ophævet? Hvor meget vil vi skulle medfinansiere med? Vil det blive taget fra NATO-bidraget, eller vil det komme oven i det NATO-bidrag, hvor vi ad åre kommer op på 2 pct.?

Udenrigsministeren: Til Rasmus Nordqvist: Vi har endnu ikke nogen melding om omallokering af bistanden i EU til f.eks. Mali, men det kan selvfølgelig ændre sig.

Jeg deler en til en Rasmus Nordqvists betragtninger om russisk indflydelse. Det er jo hele Sahel – der har også været militærkup i Burkina Faso – og det er i hvert fald påfaldende, at der bl.a. bliver vist russiske flag på gaderne. Jeg er derfor helt enig i, at det handler om at finde en klog strategi for at undgå, at hele Sahel og Vestafrika inklusive kyststaterne på sigt bliver overtaget af autokrater og

destabiliseret, og at den russiske indflydelse kommer til at ødelægge mulighederne for, at befolkningen kan udvikle det stabile demokratiske samfund. Det er en vigtig drøftelse, for når vi gør noget i fællesskab i EU, kan vi rykke. Hvert enkelt land har selvfølgelig udviklingsprogrammer osv., men den store effekt kommer, hvis vi gør noget koordineret med hensyn til både det politiske, det økonomiske og sanktioner osv.

Til Alex Ahrendtsen: Vi kan godt tage en lang debat, og det kommer vi nok også til. Al respekt for det. Jeg kan ikke se, at der er særlige fordele for Danmark ved at have forsvarsforbeholdet, der betyder, at Danmark er afskåret fra en vigtig del af EU-samarbejdet. Der er også tale om samarbejde om konkrete missioner af frivillige, hvor beslutninger i øvrigt træffes med opbakning fra alle lande osv.

Deltagelse i forsvarssamarbejdet vil ganske rigtigt medføre ekstra udgifter. Men vi vil også have indflydelse på, hvordan pengene bliver brugt, hvis vi vælger at deltage, og vi vil få mulighed for at vælge, hvad vi vil deltage i, hvilket vi ikke kan i dag. Alle de øvrige 26 lande ud af de 27 er med i forsvarssamarbejdet – Danmark er det eneste land, der ikke er med. Når jeg drøfter det med mine kolleger fra f.eks. de tre baltiske lande eller Polen, som også er stærke tilhængere af NATO og det transatlantiske samarbejde, synes de, at det er fuldstændig uproblematisk, at vi har et tæt samarbejde, der komplementerer NATO. Jeg tror, at det vil være godt, at Danmark er med sammen med andre ligesindede til at forme, hvordan EU's forsvarssamarbejde skal se ud de kommende år.

3. EU's strategiske kompas

– Politisk drøftelse/vedtagelse

HR (2021) 0174

Rådsmøde 3859 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EEU alm. del (21) – bilag 337 (fortroligt 2. udkast til strategisk kompas)

Udenrigsministeren: Der afholdes et fælles møde blandt EU's udenrigs- og forsvarsministre. Her forventer vi at drøfte og vedtage EU's strategiske kompas. Udvalget har hørt om sagen mange gange, og nu er vi kommet til den endelige vedtagelse. Herefter er forventningen, at stats- og regeringscheferne vil endossere kompasset et par dage senere under mødet i Det Europæiske Råd den 24.-25. marts 2022.

I lyset af Ruslands overfald på Ukraine har nogle lande ønsket at udskyde vedtagelsen for at give mere tid til refleksion over situationen. Fra dansk side synes vi netop, at den nuværende situation understreger behovet for at vedtage kompasset. Det er nu, EU skal vise handlekraft og sammenhold, især på det sikkerheds- og forsvarspolitiske område.

Vi har fra start bakket op om udviklingen af kompasset. Det er vigtigt, at EU er i stand til at tage et større sikkerhedspolitisk ansvar. Samtidig har vi flere gange understreget vigtigheden af, at kompasset skal komplementere NATO og medvirke til at styrke det transatlantiske samarbejde mellem EU og USA. Det mener jeg er fuldt ud reflekteret i den endelige udgave. Derudover har vi bakket fuldt ud op om markant skærpet sprog på Rusland efter den brutale invasion af Ukraine. Det er klart, at EU's forhold til Rusland nu er et andet end det var før den 24. februar 2022. Det skal selvfølgelig afspejles.

Der er dele af kompassets fokusområder, som vi ikke kan deltage i på grund af forsvarsforbeholdet. Det gælder blandt andet EU's militære operationer og missioner samt PESCO-samarbejdet og forsvarskapabilitetsudvikling. Men det håber jeg selvsagt, at vi kan lave om på med den historiske aftale om at sætte forsvarsforbeholdet til folkeafstemning 1. juni 2022.

EU's strategiske kompas vil give retning til et endnu tættere og styrket samarbejde i EU på sikkerheds- og forsvarsområdet til forsvar for vores værdier, demokrati og fred. I den skærpede sikkerhedspolitiske situation, vi befinder os i nu, skal Danmark ikke stå udenfor. Det er regeringens ønske, at vi kan deltage aktivt og fuldt ud i samarbejdet og derigennem bidrage til sikkerhed, fred og stabilitet i Europa, som selvfølgelig også er i vores egen danske interesse.

Anne Sophie Callesen: Det er selvfølgelig godt, at vi får forbeholdsafstemningen, for det er rigtig ærgerligt, at vi ikke har mulighed for at deltage i de dele. Man kunne selvfølgelig godt argumentere for, at det ville være bedre at vente, til Danmark også kunne have indflydelse på de dele af det strategiske kompas, som vi i dag ikke kan deltage i. Men jeg støtter ministerens tilgang om, at det er bedst, at vi hurtigt får en afklaring og får et styrket samarbejde i det hele taget. Så må vi håbe, at Danmark efterfølgende kan deltage fuldt og helt i det.

Udenrigsministeren: Jeg tror, at det er rigtig vigtigt, at vi nu får det på plads som en slags strategisk rammesætning af, hvor EU skal hen i samarbejdet, og hvilken verden vi står i. Det supplerer

også det nye strategiske koncept, vi skal vedtage i juni 2022 på NATO-topmødet, som jo i den grad er tiltrængt. I det gamle strategiske koncept, som er 11-12 år gammelt, bliver Rusland beskrevet som en partner til NATO, og Kina er slet ikke nævnt. Vi står i en helt anden virkelighed nu. Men det er vigtigt for os, at EU og NATO gensidigt styrker vores fælles sikkerhed, og derfor tror jeg, at det er vigtigt at få det europæiske strategiske koncept på plads nu.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 6. Rådsmøde (almindelige anliggender) den 22. marts 2022

EUU alm. del (21) – bilag 385 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Forslaget om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og fonde forelægges til forhandlingsoplæg, mens de øvrige punkter forelægges til orientering. Jeg vil ikke gå nærmere i detaljer med det europæiske semester, men jeg svarer naturligvis gerne på spørgsmål. Jeg forventer, at forberedelsen af mødet i Det Europæiske Råd bliver hovedpunktet sammen med forslaget om europæiske politiske partier og fonde.

FO 1. Forslag til omarbejdning af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde

– *Delvis generel indstilling*

KOM (2021) 0734

Rådsmøde 22/3-22 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren: Vi har tidligere drøftet forslaget i januar 2022, hvor hele Kommissionens demokratipakke – som forslaget om europæiske partier og fonde indgår i – var på dagsordenen for rådsmødet for almindelige anliggender.

Jeg nævnte i februar, at det kunne blive nødvendigt at forelægge et forhandlingsoplæg om sagen allerede i marts i lyset af det franske formandskabs ambitiøse tidsplan for forhandlingerne. Det har vist sig at holde stik. Forhandlingerne er skredet hurtigt frem, og det franske formandskab har sat en delvis generel indstilling på dagsordenen for det kommende rådsmøde. Derfor vil jeg i dag præsentere regeringens forhandlingsoplæg.

Som jeg tidligere har nævnt i udvalget, indeholder forslaget mange gode elementer. Jeg vil især gerne fremhæve tre.

For det første ønsker Kommissionen at øge gennemsigtighed og kontrol med finansiering. Det betyder bl.a., at donorer, som giver over 3.000 euro til et parti, skal angive identifikationsoplysninger. Samtidig åbnes der mulighed for, at der kan kræves yderligere oplysninger, hvis der er grund til at formode, at en donation er blevet givet i strid med forordningen.

For det andet er der lagt op til, at det skal være muligt hurtigere og mere målrettet at sanktionere partier, der bryder reglerne. På den ene side skal det være muligt hurtigere at lukke kassen i for partier, der bryder reglerne så markant, at de helt mister retten til at modtage tilskud. På den anden side skal sanktioner for mindre forseelser bedre kunne gradueres og tilpasses den konkrete situation.

For det tredje styrker forslaget efterlevelsen af EU's grundlæggende værdier. Fremover er det ikke kun de europæiske partier og fonde, der skal overholde EU's grundlæggende værdier. De nationale medlemspartier skal også efterleve de grundlæggende værdier, og der skal årligt følges op på,

om det stadig er tilfældet. Ellers kan et parti ikke blive registeret, og dermed opnå støttemidler fra EU-budgettet.

Jeg har samtidig ikke lagt skjul på, at det oprindelige forslag også indeholder bekymrende elementer. Det gælder for det første, at Kommissionen foreslår at afskaffe det eksisterende totalforbud mod, at europæiske partier kan anvende midler fra EU-budgettet i forbindelse med folkeafstemningskampagner. Som jeg tidligere har understreget i udvalget, forholder regeringen sig stærkt kritisk til det forslag. Danmark er aktivt gået i front for at samle tilslutning i Rådet til vores modstand. Den indsats har båret frugt, og blandt medlemslandene er der nu samlet bred opbakning til at bibeholde det eksisterende totalforbud mod, at europæiske politiske partier kan anvende midler fra EU-budgettet i forbindelse med folkeafstemningskampagner.

For det andet ønsker Kommissionen at åbne op for, at europæiske partier og fonde kan modtage økonomiske bidrag fra deres medlemmer uden for EU. Det synes regeringen er skævt. I en tid, hvor vi forsøger at beskytte vores demokrati mod påvirkning udefra, dur det ikke, at vi åbner op for pengestrømme fra lande som f.eks. Rusland, Tyrkiet og Aserbajdsjan. Heldigvis tegner der sig også her et billede af betydelig modstand blandt medlemslandene.

For det tredje har Kommissionen foreslået at sænke medfinansieringskravet for europæiske partier fra 10 pct. til 5 pct. og yderligere til 0 pct. i de år, hvor der er valg til Europa-Parlamentet. Det synes vi er en dårlig idé. Hvis de europæiske partier ikke selv skal skaffe et minimum af finansiering, er der en risiko for, at de lukker sig om sig selv, og at pengene ikke bliver brugt så godt, som de kunne. Heller ikke på det punkt er der blandt medlemslandene opbakning til Kommissionens forslag.

Endelig foreslår Kommissionen nye gennemsigthedskrav til europæiske partiers brug af politisk reklame. De få dele af forslaget, der vedrører regulering af politisk reklame, er imidlertid ikke modne til beslutning, før man er kommet længere i de separate forhandlinger om det særskilte forordningsforslag om politisk reklame, som hører under kulturministeren. Derfor skal der ikke træffes beslutning om den del på rådsmødet.

Samlet set er det regeringens opfattelse, at de vigtigste danske prioriteter indtil videre i meget høj grad er blevet imødekommet i Rådet. Vi håber det holder, når der skal træffes beslutning i næste uge. Men det er klart, at vi derefter går ind i forhandlinger med Europa-Parlamentet og Kommissionen. Der vil også i den fase blive behov for en aktiv dansk indsats.

FO *Forhandlingsoplæg*

- På den baggrund lægger regeringen afgørende vægt på at undgå en ophævelse af forbuddet mod, at europæiske politiske partier og fonde kan finansiere kampagner i regi af nationale EU-folkeafstemninger.
- Regeringen lægger stor vægt på, at forordningen ikke åbner op for økonomiske bidrag fra medlemspartier i ikke-EU-lande.
- Regeringen lægger også stor vægt på tiltag, der hos partierne har til formål at fremme respekten for EU's grundlæggende værdier.

- Regeringen lægger vægt på øget transparens og kontrol omkring finansielle donationer og partiernes anvendelse af midler, samt at der indføres mulighed for mere graduerede sanktioner.
- Regeringen lægger desuden vægt på at sikre et niveau for medfinansierungsgraden, der sikrer kvaliteten af de forskellige udgifter.
- Endelig lægger regeringen vægt på, at ændringer af forordningen bør finansieres inden for de eksisterende økonomiske rammer på EU-niveau.

Samlet set forventer regeringen i lyset af forhandlingernes udvikling at kunne støtte det foreliggende udkast til delvis generel indstilling på rådsmødet.

Victoria Velasquez: Det er ikke specielt demokratisk, at europæiske partier kan få mulighed for at blande sig og f.eks. finansiere kampagner, og det ville være forkert, hvis europæiske partier på den måde skal blande sig i national valgkampsføring. Vil regeringen lægge afgørende vægt på, at det skal ud?

Desuden fremstår det lidt absurd, at man skal detailregulere, at logoet skal være øverst oppe på hjemmesider. Kan vi ikke også få den del ud?

Det undrer mig lidt, hvem der beslutter, om man lever op til værdierne? Det synes vi ikke fremstår klart. Er det Kommissionen, der skal se det, og hvornår lever man op til værdierne? Hvis man f.eks. er modstander af, at lønmodtagere bliver udbyttet og udnyttet i arbejdskraftens frie bevægelighed, og hvis man er kritisk over for Lavaldommen, og hvordan lønmodtagere bliver stillet endnu mere svækkede i forhold til at kunne kæmpe for deres rettigheder, lever man så ikke op til en værdi, hvis Kommissionen vurderer det?

Kan vi få klarlagt det med de politiske reklamer?

Alex Ahrendtsen: Dansk Folkeparti er ikke længere med i noget europæisk parti eller fond. Det skyldes, at vi har haft en sag i mange år, og det er meget svært at holde styr på de regler, der findes. Kontrollfunktionerne er også meget lemfældige, så vi hilser udspillet fra Kommissionen velkommen. Vi er også tilfredse med regeringens forhandlingsoplæg og synes, at regeringen har fat i den lange ende med hensyn til kritikpunkterne. Vi støtter øget kontrol og bedre regler, for det fungerer ikke. Fordi Dansk Folkeparti har valgt at stå uden for de finansieringsmuligheder, er vi på mange måder ladt tilbage på perronen i sammenligning med vores kolleger dernede, som vælter sig i penge. Men vi har vi simpelt hen valgt det, fordi det er så lemfældigt, hvad der foregår.

Når det er sagt, er det også lidt svært at støtte forhandlingsoplægget. Det skyldes bl.a. indholdet af Kommissionens forslag. F.eks. har man en tendens til at blande noget, som egentlig ikke har noget at gøre med en kontrolfunktion, ind i det. Lad mig bare nævne dokumentation af kønsfordeling blandt de opstillede kandidater. Hvad skal det til for? Hvorfor hører det til her? Dansk Folkeparti og Liberal Alliance var de eneste partier, der havde en 50-50-fordeling af kvindelige og mandlige kandidater. Alle de meget europæiske indstillede partier kunne ikke selv finde ud af det – vi kan godt, så hvorfor skal EU blande sig i det i en sag, der handler om kontrol? Kunne regeringen ikke få det ud og over et sted, hvor det hører hjemme?

Det andet handler bl.a. om unionens grundlæggende værdier, som Enhedslisten også har fremført. Hvad betyder grundlæggende europæiske værdier her? Betyder det, at man ikke lever op til europæiske værdier, hvis man er modstander af EU? Det er elastik i metermål, og vi er meget bekymrede for det.

Kim Valentin: Venstre er meget godt tilfreds med vægtningen i forhandlingsoplægget. Det er et helt uforståeligt forslag fra Kommissionens side. Selvfølgelig skal man lukke for snyd og bedrag og have mere kontrol, men i den anden ende prøver man at åbne op for noget, der sagtens kunne være eksponent for det. Det er uforståeligt, og derfor er det også godt at høre, at der i hvert fald indtil videre er enighed. Det håber jeg at man bliver ved med, og derfor er jeg også glad for, at der er afgørende vægt på nogle dele og stor vægt på et par andre dele.

Vil ministeren komme ind på politisk reklame? Det har indflydelse på den politiske udtalelse, som vi vil komme med bagefter, om der står noget om det eller ej.

Udenrigsministeren: Til Victoria Velasquez: Der bliver lagt afgørende vægt på, at forordningen ikke åbner op for økonomiske bidrag fra medlemspartierne i ikke-EU-lande. Regeringen lægger afgørende vægt på, at man ikke kan bruge EU-budgettet til at føre kampagner i forbindelse med folkeafstemninger – det er vigtigt.

Jeg tror ikke, at vi specifikt har kigget på logo på hjemmesider, men jeg tror, at det er rigtig vigtigt med et generelt princip for politisk reklame og andet, der er finansieret, om, at man deklarerer, hvor finansieringen kommer fra. Jeg tror også, det er vigtigt i forbindelse med misinformation og desinformation, at vi deklarerer, hvem der står bag informationen. Så kan man selv tage stilling til det. Kommissionens forslag indebærer på enkelte punkter krav til de europæiske medlemspartier. Der er en del tekniske detaljer, men grundlæggende handler det f.eks. om, hvordan det europæiske partilogo også skal vises på de nationale partiers hjemmesider. Det gælder bl.a. også offentliggørelse af kønsstatistikker for bl.a. kandidater til og medlemmer af Europa-Parlamentet som Alex Ahrendtsen spørger til.

Både Victoria Velasquez og Alex Ahrendtsen spørger til de grundlæggende værdier, og hvordan de ændrede regler forbedrer efterlevelsen af de grundlæggende værdier. I virkeligheden er der tale om en forbedring i forhold til den nuværende forordning. Det tydeliggøres ved, dels at værdierne gælder for de europæiske partier som helhed inklusive deres nationale medlemmer, dels at de europæiske partier og fonde er ansvarlige for at holde orden i egne rækker, og de skal stå inde for og erklære, at både de selv og deres medlemspartier overholder værdierne. Forslaget vil derfor indskærpe over for de europæiske partier, at de har et ansvar, og det vil øge deres incitament til håndhævelse over for deres medlemmer. Man må heller ikke glemme, at manglende efterlevelse af værdier både nationalt og på EU-niveau i yderste konsekvens kan føre til, at kassen bliver smækket i.

Der refereres til artikel 2 i EU-traktaten: »Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal.« Helt grundlæggende værdier, som vi mange gange har drøftet i f.eks. udvalget, om, hvor vigtigt det er, at vi også er et politisk værdifællesskab i Europa. Især i en tid hvor nogle af de værdier trædes kraftigt under fode. Vi ser det med autokrater, hvor det værste eksempel p.t. er Putin.

Hvis der opstår tvivl om et europæisk partis overholdelse af værdierne, forelægges sagen for et udvalg af uafhængige fremtrædende personer, der sagligt og objektivt bidrager til at belyse sagen. Fra dansk side har professor Rebecca Adler-Nissen tidligere været medlem af det udvalg. Udvalget kan ikke selv træffe nogen beslutning, men alene afgive udtalelse. Hvis der er tale om en massiv og alvorlig overtrædelse, kan partiet blive frataget sin støtte, såfremt hverken Rådet eller Europa-Parlamentet gør indsigelse mod det. Desuden er det vigtigt at understrege, at den slags sager i sidste ende kan indbringes for EU-Domstolen.

Til Kim Valentin: Forslagets dele om politisk reklame indgår ikke i den delvis generelle indstilling, som vi skal drøfte på rådsmødet. Det er ikke taget ud, men det indgår ikke, fordi det hænger sammen med forslaget om en ny særskilt forordning om politisk reklame, som hører under kulturministeren. Overordnet kan jeg oplyse, at der lægges op til nye gennemsigtighedskrav, som europæiske partier skal følge. Uden at gå ned i for mange detaljer handler det bl.a. om, at der skal være styr på, hvilke reklamer de europæiske partier offentliggør eller sponsorerer, hvor mange penge de bruger på det, og også hvor pengene stammer fra. Desuden skal de europæiske partier bl.a. efterleve en række regler, hvis de bruger såkaldte målretningsteknikker, som trækker på følsomme personoplysninger.

Victoria Velasquez: Jeg synes stadig, at det virker mærkeligt, at de skal bestemme, hvordan hjemmesiderne skal se ud. Jeg synes, at det er et godt argument, at man selvfølgelig skal vide, hvor pengene kommer fra, men kan vi ikke arbejde for, at det ikke skal detailreguleres, hvordan en hjemmeside skal se ud? Helt ærligt, det synes jeg ikke giver mening.

Udenrigsministeren: Hele demokratipakken er bl.a. vokset ud af Europa-Parlamentets forskellige betragtninger, og det er også et ønske fra Europa-Parlamentet og partierne, at deres logo fremgår tydeligt. Så jeg tror, at det er noget af det, der er taget med på den baggrund. Når man drøfter den slags ting, lytter man til de forskellige og finder kompromiser. Hvis der er et stort ønske fra partierne i Europa-Parlamentet, tager man det jo med – det gælder også krav om kønsstatistik osv. Vi kan fint leve uden, men der er andre gode elementer i forslaget – at øge transparens i forhold til hvordan penge bruges, kontrol, ansvarlighed osv.

Formanden: Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Nye Borgerlige har ytret sig imod det.

Jeg skal hilse fra den konservative ordfører og sige, at transparensen også bør gælde fagbevægelser og andre organisationer.

2. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 24.-25. marts 2022 (udkast til konklusioner)

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 22/3-22 – bilag 1 (samlenotat side 9)

Det Europæiske Råd 24-25/3-22 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Som led i forberedelsen af mødet i Det Europæiske Råd den 24.-25. marts 2022 vil vi på rådsmødet drøfte udkast til konklusioner for topmødet.

Topmødet vil selvfølgelig være præget af Ruslands invasion af Ukraine. Både krisen og dens afledte konsekvenser vil være omdrejningspunktet for drøftelserne, og det er muligt, at der afhængigt af udviklingen vil blive ændret i dagsordenen frem imod mødet.

På nuværende tidspunkt forventer jeg, at mødet vil blive indledt med en drøftelse af Ruslands militære aggression mod Ukraine. Det er endnu uklart, præcis hvad fokus for drøftelsen vil være. Det vil også afhænge af udviklingen over den næste uge. Men jeg forventer, at Det Europæiske Råd bl.a. vil drøfte den humanitære situation i Ukraine, flygtningesituationen, genopbygning, elektricitet- og gasforbindelser samt nuklear sikkerhed.

Fra dansk side vil vi fortsat arbejde for at øge prisen for Putins uacceptable og aggressive fremfærd mod Ukraine. Samtidig er det vigtigt, at EU i tæt koordination med allierede støtter Ukraine på bedst mulig vis. Vi skal også intensivere arbejdet for såvel at modgå den omfattende russiske desinformation som for at øge energisikkerheden i Europa.

Dernæst vil der være en strategisk drøftelse af EU's sikkerheds- og forsvarspolitik med afsæt i den nye sikkerhedspolitiske virkelighed i Europa. Jeg forventer i den forbindelse, at Det Europæiske Råd vil endossere EU's strategiske kompas, som bliver vedtaget den 21. marts 2022 af EU's udenrigs- og forsvarsministre.

Fra dansk side har vi bakket op om udviklingen af kompasset, for vi ønsker, at EU skal tage mere vare på egen sikkerhed – især i vores nærrområder. Det er kun blevet endnu mere aktuelt efter Ruslands overgreb på Ukraine. Derudover har vi konsekvent fremhævet, at EU's strategiske kompas skal komplementere NATO og søge at styrke det transatlantiske forhold mellem især EU og USA.

Også afledt af Ruslands invasion af Ukraine vil et andet vigtigt emne på topmødets dagsorden være energi. Jeg forventer, at drøftelsen vil fokusere på EU's udfasning af russisk gas og olie og følge op på den drøftelse af energiuafhængighed, der fandt sted på det uformelle topmøde den 10.-11. marts 2022. På den korte bane handler det bl.a. om, hvordan vi sikrer, at vores gaslagre bliver fyldt op inden næste vinter. Det handler også om diversificering af energiforsyning, energieffektivitet og optimering af energiproduktion, herunder vedvarende energi.

Derudover forventer jeg, at der igen vil være fokus på de fortsat høje energipriser. Der vil være behov for at drøfte håndtering af de høje priser, især over for de sårbare borgere og små og mellemstore virksomheder.

Som opfølgning på det uformelle topmøde på Versailles vil der derudover være en drøftelse af økonomiske emner. Jeg forventer, at drøftelsen vil fokusere på at sikre en mere robust økonomisk base, fremme investeringer og reducere vores strategiske afhængigheder. Derudover vil der bl.a. være fokus på at styrke det indre marked.

Fra dansk side støtter vi fokus på at sikre stærke og sunde europæiske økonomier. EU's svar på Ruslands angreb på Ukraine understreger, hvor vigtig en stærk europæisk økonomi er – også for vores globale indflydelse.

Der vil på topmødet også være en statusdrøftelse af covid-19 samt en drøftelse af EU's eksterne relationer.

Alt i alt er der lagt op til et topmøde med en særdeles tung og vigtig dagsorden. Fra regeringens side vil vi som altid gå aktivt ind i forhandlingerne og søge at fremme danske interesser mest muligt.

Rasmus Nordqvist: Det er en vigtig dagsorden med hensyn til Ukraine og energiuafhængigheden. Men den alvorlige situation, vi står i med krigen i Ukraine, og de tiltag, der skal til, må ikke betyde, at vi slår bak på den grønne omstilling. Jeg tror, at det er meget vigtigt, at Danmark er tydelig om det. Jeg kan se, at visse lande prøver at få skruet på landbrugspolitikken, fordi vi står i en alvorlig situation. Andre vil gerne skrue på energi osv., og jeg synes, at vi har en oplagt chance for netop at vise, at vedvarende energi vil skabe uafhængighed for Europa. Det er også regeringens position, så det var egentlig bare for at understrege vigtigheden af det.

Udenrigsministeren: Jeg er hundrede procent enig i, at der både er et klimasynspunkt, men selvfølgelig også et sikkerhedspolitisk synspunkt i energiuafhængighed også i lyset af Rusland. Hele situationen skal efter regeringens opfattelse bruges til at accelerere den grønne omstilling, og støtteordninger osv. skal have det mål for øje.

3. Det europæiske semester

– *Præsentation*

KOM (2021) 0740

Rådsmøde 22/3-22 – bilag 1 (samlenotat side 11)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Konferencen om Europas Fremtid

– *Orientering fra formandskabet/politisk drøftelse*

KOM (2020) 0027

Rådsmøde 22/3-22 – bilag 1 (samlenotat side 13)

KOM (2020) 0027 – bilag 5 (brev fra EUU til udenrigsministeren ved. nationale parlamentets rolle i konferencen om Europas fremtid)

KOM (2020) 0027 – bilag 4 (non-paper vedr. konferencen om Europas fremtid)

KOM (2020) 0027 – svar på spm. 4 om initiativer for øget åbenhed i EU, fra udenrigsministeren

KOM (2020) 0027 – svar på spm. 3 om, hvem der repræsenterer Danmark i de fire borgerpaneler i Konferencen om Europas fremtid, fra udenrigsministeren

KOM (2020) 0027 – svar på spm. 1 om, hvad regeringen gør for at leve op til folketingsvedtagelse V61 (samling 2019-20) om EU's fremtid, fra udenrigsministeren

Udenrigsministeren: Vi har fået borgerforslagene på bordet, og de er alle blevet præsenteret og drøftet på plenaren. Det markerer afslutningen på konferencens første fase. Nu starter den anden og afsluttende fase. Jeg forventer, at formandskabet på rådsmødet vil redegøre for, hvordan de ser processen udfolde sig frem mod konferencens afslutning.

Jeg vil gerne sige klart, at der er forskellige opfattelser – også internt i Rådet – af, hvordan den sidste del af processen skal forløbe. Uenigheden afspejler for det første, at nogle kræfter i konferencen – navnlig Europa-Parlamentet – ønsker, at borgernes idéer skal omformes og komprimeres, inden de forelægges plenarforsamlingen. For det andet er der uenighed om, hvorvidt konferencen fortsat er en idékonference, eller om det er meningen, at institutionerne samt de nationale parlamenter skal tage aktivt stilling til de enkelte forslag, allerede mens konferencen står på.

For mig – og mange andre medlemslande – er svarene på de to spørgsmål klare. Det er afgørende, at Konferencens endelige rapport rent faktisk afspejler borgernes idéer og forslag. Derfor er jeg – og en række af mine kolleger – skeptiske over for en proces, hvor andre aktører bidrager til at omformulere og trække borgernes idéer i en bestemt retning. Dét synes jeg strider mod hele tanken med konferencen, som jo skulle have fokus på borgernes input og holdninger.

Derudover mener jeg, at det er afgørende at holde fast i, at der er tale om en idékonference. Og at de enkelte institutioner og medlemslande først tager stilling til den konkrete opfølgning, når konfe-

rencens konklusioner foreligger. Det betyder ikke, at vi ikke kan diskutere de enkelte forslag. Tværtimod. Det gør vi allerede. Men vi må ikke give indtryk af, at konferencen i sig selv har beføjelser til at træffe beslutninger. Beslutninger må og skal naturligvis træffes efter de almindelige procedurer i EU og med inddragelse af de nationale parlamenter. Det er i øvrigt også det, som vi har aftalt i det regelsæt for konferencen, der blev fastlagt fra starten.

Jeg vil gerne afslutningsvis kort orientere om den seneste indsats for at fremme åbenhed i EU gennem konferencen. I sidste uge var jeg vært for et arrangement om åbenhed i EU sammen med min tyske og nederlandske kollega samt udvalgte borgerrepræsentanter og den europæiske ombudsmand. Vi drøftede de anbefalinger, som et af borgerpanelerne har lagt frem samt det bredere behov for øget åbenhed. Det blev til en god drøftelse af, hvad der skal til for at muliggøre øget demokratisk deltagelse i EU, og mange gode indspil kom på banen. Drøftelsen bekræftede, hvad jeg med åbenhedsalliancen har ønsket at belyse: Der kan – og skal – stadig gøres fremskridt på tværs af institutionerne. Men vi har også allerede en række redskaber, som vi skal blive bedre til at benytte og reklamere for.

Jeg håber, at de gode ideer og diskussioner nu finder vej til konferencens endelige rapport, så vi konkret kan skabe yderligere fremskridt i retning af mere åbenhed.

Rasmus Nordqvist: Jeg deltager selv som en del af plenaren og har brugt tid og energi på konferencen over det sidste års tid. For det første må jeg pointere, at problemerne, med hensyn til hvad der nu skal ske, stammer fra dengang, Rådet besluttede at nedsætte denne konference. Jeg ved jeg godt, at det kom, fordi der nogen holdt en tale, og de skulle have nogle stemmer osv., men når der ikke er nogen beslutning om, hvad man skulle med konferencen, og hvad processen og beslutningskompetencen er, så svæver det hele rundt i det uvisse.

Derfor står vi i dag med et meget stort problem, som jeg synes, at man skal tage endog meget alvorligt i Rådet. Det handler om, at de mange borgerpaneler både på europæisk og nationalt plan p.t. står tilbage med en følelse af ikke at blive taget alvorligt, for vi går videre, som vi plejer. Det kan være en intention eller ikke, men det er det, vi står med. På plenaren i lørdags – jeg ved ikke, om ministeren deltog eller havde repræsentanter, der har orienteret – var der meget stor frustration blandt borgerne og ambassadørerne. De måtte rejse sig op og protestere fysisk og verbalt imod den behandling, de synes, deres forslag får.

Derfor er dette en opfordring til, at Rådet ret hurtigt finder ud af, hvordan har man har tænkt sig at komme med feedback til det. Og det skal ikke handle om beslutningsprocesser, men handle om at vise, at man tager det alvorligt, at nogle borgere river en weekend ud af deres kalender hver 14. dag for at deltage i arbejdet, mens meget få fra Rådet, meget få fra Kommissionen og desværre også meget få fra de nationale parlamenter deltager. Borgerne er ikke tilfredse, og jeg synes, at ansvaret for at finde en løsning på det p.t. ligger meget tungt på Rådets mødebord.

Kim Valentin: Jeg er i store stræk meget enig med Rasmus Nordqvists vurdering af situationen. Jeg synes, at det er helt urimeligt, at vi i sidste øjeblik får stukket retningslinjer ud til en erklæring, som vi så kan skrive under på, lade være, eller hvad det ender med. Det har intet med ministeren at gøre, men det er et indspark, at jeg synes, at det er forkert, og det skal man tage med tilbage til Rådet. Det ville efter min mening være meget bedre, hvis man forlængede processen og fik det

landet på en rolig og ordentlig måde i løbet af det næste halve år. Man kunne sagtens finde en god måde at gøre det på, i stedet for at stresser noget igennem her til sidst.

Udenrigsministeren: Hvis jeg skal sige det lidt firkantet, afspejler erklæringen lige nøjagtig det, som regeringen indledningsvis advarede imod. Vi har drøftet mange gange, at nogle kræfter i konferencen forsøger at omforme borgernes idéer for at fremme egne interesser, og det kan politikere være gode til. Vi kender det politiske spil. Men jeg tror virkelig, man skal tænke over, hvordan man holder fast i, at det er en idekonference, der skal munde ud i en rapport, som loyalt afspejler de idéer og drøftelser, der stammer fra borgerne. Det er helt afgørende. Samtidig er vi nødt til at holde fast i, at det efter konferencen vil være op til institutionerne og medlemslandene med inddragelse af nationale parlamenter at beslutte, hvad der konkret skal gennemføres. Sådant er beslutningsprocedurerne i EU, og det er vigtigt, at vi overholder de demokratiske beslutningsprocedurer.

Der er grundlæggende to uenigheder omkring den afsluttende proces. Det første er, at der er kræfter i konferencen – navnlig Europa-Parlamentet – som ønsker, at borgernes idéer skal omformes og komprimeres, før de forelægges plenarforsamlingen. Det er jeg og mange andre medlemslande dybt imod. Vi er nødt til at høre borgernes egne idéer og undgå, at det bliver omformet til at tjene helt andre interesser. For det andet er der uenigheden om, hvorvidt konferencen fortsat er en idekonference, eller om det er meningen, at institutionerne og de nationale parlamenter osv. skal tage stilling til de enkelte forslag, når de ligger eller i løbet af konferencen. Konferencen har ikke en beslutningskraft – det ligger også i kommissoriet for konferencen, hvordan det er tilrettelagt. Den danske linje er klar, og vi vil holde fast i, at det er en idekonference, og at vi efterfølgende tager stilling til forslagene.

Det ligger i kommissoriet for konferencen, hvordan den skal afvikles, og hvad målet er. Det betyder ikke, at alle de gode idéer, borgerne har, ikke skal debatteres, også under konferencen. Men jeg synes, at det er vigtigt, at ideerne er afspejlet i den konferencerapport, der kommer, så det er borgernes idéer, der bliver fremhævet. Jeg har overvejende deltaget virtuelt, når borgernes idéer er blevet fremlagt, og derudover har jeg deltaget i forskellige sammenhænge og plenarer.

Rasmus Nordqvist: Konferencen slutter lige om lidt, og det er på dette rådsmøde, der skal tages beslutning om, hvordan man leverer på det. Det handler ikke om, hvad der skal ske med borgernes forslag, før de forelægges for plenaren – det er de blevet. Vi har brugt 2-2,5 dage, hvis ikke hver 14. dag, så en gang om måneden på at få forelagt idéerne fra borgerne og borgerpanelerne i Strasbourg. Der er skriftlige rapporter og anbefalingsrapporter fra alle overpaneler. Plenarens opgave er så at diskutere det.

Det er en meget stærk opfordring til den danske regering om at sige til Rådet, at vi står med et problem, hvis ikke vi tager det alvorligt, for borgerne ser det som en skinproces. Så kan der stå nok så mange uklarheder i hele kommissoriet for konferencen, for det er blevet bygget, mens vi er kørt afsted. Først måtte der ikke være arbejdsgrupper, så måtte der godt alligevel, der måtte ikke være referater fra arbejdsgrupper, så blev arbejdsgruppemøderne lige pludselig offentlige, der måtte ikke være noget på skrift, men gerne nonpapers, så måtte man diskutere ét, men ikke diskutere andet, og så måtte man gerne det hele alligevel i sidste ende. Der har ikke været nogen klarhed på noget tidspunkt om konferencen, og det synes jeg, at vi skylder hinanden at indrømme.

Lige nu står vi tilbage med cirka halvanden måned, inden der på en eller anden måde skal afle-

veres noget den 9. maj 2022. Mange lande har taget det meget alvorligt og brugt meget energi på det, og vi skylder at give ordentlige svar til de 800 borgere, der har deltaget i de europæiske nationale borgerpaneler.

Jeg forventer ikke, ministeren kan svare mig her og nu, men det skal tages alvorligt, for den oplevelse, jeg havde i weekenden i Strasbourg, var meget alvorlig. Vi står med nogle mennesker, som synes, at det er mere end dybt kritisabelt, hvordan de bliver behandlet, og så nytter det ikke noget, at Rådet og Europa-Parlamentet bruger det til en klassisk situation, hvor de kan skændes med hinanden.

Eva Kjer Hansen: Det har været dybt frustrerende for os, at det er blevet ændret hele tiden. Som nationalt parlament har vi også haft virkelig vanskelige vilkår for overhovedet at komme i spil. Mange af møderne har været online, og så har vi ikke kunnet koordinere og snakke godt nok på kryds og tværs. Man får bare ikke den samme drøftelse, når man mødes i det virtuelle rum, som hvis man mødes fysisk. Vores oplevelse er i høj grad, at Europa-Parlamentet har taget os som gidsler, og så er de kommet med deres gamle forslag, som vi tidligere har skudt ned.

Jeg er måske ikke helt så begejstret som Rasmus Nordqvist omkring borgernes inddragelse og forslag. Det er ikke sådan, at der tegner sig en samling af gode forslag, og så er vi alle sammen enige. Det er vidt forskellige forslag, og jeg synes bare, at det er problematisk i den forstand, at det hele nemt fuser ud. Der er en række mennesker, der synes, at de har engageret sig, og hvad blev det så overhovedet til? Det er virkelig et kritisabelt forløb, og det synes jeg er vigtigt at give videre.

De, der har kunnet mødes nemt, har rottet sig sammen, og vi drøfter i vores firemandsdelegation herfra, hvordan hulen vi skal håndtere det, for vi er også i en vanskelig situation med, hvordan vi bygger bro imellem de forskellige synspunkter. Europaudvalget var på et tidligt tidspunkt meget klare om, at vi vil gerne diskutere mere åbenhed om retsgrundlaget og vores rolle som nationalt parlament, og det synes vi faktisk ikke er kommet ordentligt i spil.

Udenrigsministeren: Jeg deler sådan set Eva Kjer Hansen betragtninger. Vi er fuldstændig enige om, at det er en konference om EU's fremtid, hvor man skal tage borgerne og deres input alvorligt. Spørgsmålet er så, hvordan man bedst gør det. Det gør man ikke ved, at forslag bliver omformuleret, når man f.eks. får at vide, at borgerne allermest ønsker sig, at Europa-Parlamentet skal have initiativret til forslag. Vi synes i virkeligheden, at vi kommer til at ødelægge borgernes forslag, og det er også uklart, hvad de nationale parlamenter og EU-institutionerne skal tage stilling til bagefter.

Der har været debatter om rigtig mange spændende forslag. Jeg har selv debatteret med borgere om åbenhed, og vi har taget initiativ til at debattere det sammen med f.eks. Tyskland og Nederlandene. Det vil vi fortsat gøre, men rapporten skal afspejle borgernes forslag, og så er det op til Rådet, Europa-Parlamentet, Kommissionen og medlemslandene at tage de forskellige forslag videre og forholde sig til dem. Jeg er meget enig i, at vi skal tage det alvorligt, og for mig er det at lytte til, hvad borgerne siger.

Hvad angår kritikken af processen har jeg også været rimelig frustreret fra starten. Covid-19 har ramt os på en måde, så vi ofte ikke har kunnet mødes fysisk. Man kan ikke udføre den type arbejde seriøst, hvis det foregår over stor distance, og man ikke har mulighed for at tale sammen på kryds og tværs. Derfor vil jeg give cadeau til Rasmus Nordqvist, som faktisk har deltaget fysisk,

hvor det var muligt. Jeg er helt enig i betragtningerne om kritik af både processen og indholdet. Nu må vi så se, om vi kan lande det på den bedst mulige måde. Det skal jeg nok gøre mit for.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

Punkt 7. Handelspolitisk redegørelse

Udenrigsministeren: Regeringens årlige redegørelse om handelspolitikken kommer desværre på en dyster og dybt bekymrende baggrund af krig i Europa.

Hvis man zoomer ind på krisens konsekvenser for handelspolitikken og de globale rammevilkår, kan man helt overordnet konstatere to ting: Dels at krisen kommer på et tidspunkt, hvor der i forvejen var betydeligt pres på de internationale forsyningskæder, og hvor global økonomi endnu ikke havde genfundet ligevægten efter covid-19. Dels at Ruslands uacceptable adfærd og de afledte reaktioner fra Vesten kommer til at påvirke handelspolitikken og de internationale rammevilkår for dansk erhvervsliv i betydeligt omfang.

Udvalget er godt bekendt med EU's sanktioner mod Rusland – dem har vi drøftet flere gange. En del af tiltagene knytter sig dog direkte til samhandlen med Rusland og er værd at nævne igen i denne handelspolitiske sammenhæng: Det gælder bl.a. styrket eksportkontrol med produkter fra EU, der har både civil og militær anvendelse, og en række sektorsanktioner.

Desuden har EU – i tæt koordinatation med G7-gruppen – iværksat en proces om at fratage Rusland de handelsfordele, der følger af det russiske WTO-medlemskab. I den handelspolitiske jargon taler man om at fratage Rusland sine MFN-fordele (opkaldt efter WTO's most-favoured-nation-princip om, at man som WTO-medlem skal give alle andre medlemmer enslydende gunstig behandling). I praksis betyder det, at EU kan forskelsbehandle russiske varer og tjenesteydelser – f.eks. hæve tolden eller indføre importforbud på russiske varer. Til gengæld er det næppe muligt helt at ekskludere Rusland fra WTO. Det vil kræve opbakning fra to tredjedele af WTO's medlemmer, og det vurderes ikke som sandsynligt.

Vi kan allerede nu se, at sanktionerne har en stor og meget mærkbar effekt på russisk økonomi – helt som tilsigtet. Samtidig vil Ruslands invasion af Ukraine og de afledte sanktioner samt russiske modtiltag også påvirke vores egen økonomi og få erhvervsøkonomiske konsekvenser. Danmarks direkte samhandel med Rusland er begrænset, men en række danske virksomheder med store investeringer i Rusland er alligevel sårbare.

Situationen understreger et behov, som allerede stod tydeligt efter covid-19: EU skal kunne mere selv. Vi skal arbejde målrettet for at styrke EU's modstandskraft. Vi skal reducere kritiske afhængigheder og hjælpe virksomhederne til at diversificere deres forsyningskæder. Og vi skal sikre effektive instrumenter til at beskytte os mod unfair adfærd fra vores internationale partnere.

Det kræver en bredspektret indsats. Bl.a. en mere strategisk tilgang til handelspolitikken, baseret på princippet om åben strategisk autonomi. Det har EU allerede sat gang i, og det vil blive accelereret i den kommende tid.

Jeg lægger vægt på at finde en balance, hvor EU både udvikler nye instrumenter til at beskytte os mod økonomisk tvang og unfair adfærd fra omverden. Og samtidig forfølger en offensiv handelspolitisk dagsorden om at styrke EU's rolle i verden, gøre vores forsyningskæder mere robuste og bæredygtige og finde nye afsætnings- og markedsmuligheder for vores virksomheder.

Regeringen ønsker, at EU fører en åben, fair og bæredygtig handelspolitik. For en lille åben økonomi som den danske er det centralt at fastholde en grundlæggende åbenhed og styrke vores forsyningskæder gennem økonomisk samarbejde og handelsaftaler med omverdenen, navnlig partnere, der deler vores grundlæggende værdier.

Det skal ske på fair og bæredygtige vilkår. EU's handelsaftaler indeholder allerede i dag ambitiøse bestemmelser om bæredygtighed – både hvad angår miljø, klima og arbejdstagerrettigheder – men det er vigtigt løbende at se på, om der kan gøres endnu mere. Selvom vi også må være realistiske om, at der kan være en risiko for at overlæsse vores handelsaftaler med så mange krav og betingelser, at vores handelspartnere foretrækker at indgå aftaler til anden side. Også på det område er der brug for en balance, så det perfekte ikke bliver det godes fjende.

Derfor ser jeg frem til Kommissionens gennemgang af strategien om bæredygtighed i EU's handelsaftaler, som nu er i en afsluttende fase. Fra dansk side har vi aktivt spillet ind med input, og jeg håber, at der bliver mulighed for at drøfte gennemgangens anbefalinger med udvalget på et senere tidspunkt.

Parallelt har regeringen skruet op for bæredygtighedsaspektet i dialogen med erhvervslivet herhjemme. Med den udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi fra januar 2022 slår vi fast, at Danmarks økonomiske diplomati og internationale erhvervsfremme skal skubbe på for en global bæredygtig omstilling med grønne danske løsninger som løftestang og fokus på gode arbejdstagerforhold.

Til sidst et par ord om udviklingen inden for et par store handelspolitiske emner, jeg ofte orienterer udvalget om: handelsrelationerne til USA og situationen i WTO.

USA er vores vigtigste allierede og strategiske partner. Ruslands adfærd i Ukraine viser behovet og styrker argumentet for, at EU og USA og andre demokratisk sindede lande går sammen om at udvikle fælles regler og standarder baseret på fælles værdier. Det finder konkret udmøntning i arbejdet i det transatlantiske handels- og teknologiråd (TTC), der blev nedsat sidste år. Det er forventningen, at det næste TTC-møde medio maj 2022 i Frankrig vil fokusere på samarbejde om eksportkontrol og tilsvarende emner, som indgår i de vestlige sanktioner mod Rusland. Samtidig arbejder vi fra dansk side på, at TTC også bruges til at styrke samarbejdet med USA om bl.a. klima og arbejdstagerrettigheder i handelspolitikken.

Ruslands invasion af Ukraine påvirker også WTO og forberedelserne af MC12-ministerkonferencen (Twelfth WTO Ministerial Conference). MC12 skulle have været afholdt i november sidste år, men måtte udskydes på grund af omikronvariantens fremkomst. Nu er det forventningen, at MC12 afholdes medio juni 2022 i Geneve.

De vigtigste forhandlingsspor for EU er fortsat begrænsning af miljøskadelige fiskerisubsidier, sikring af bedre global adgang til covid-19-vacciner og WTO-reform. Hertil kommer forhandlinger om landbrug, som især mange udviklingslande prioriterer højt.

Alle forhandlingsprocesserne er vanskelige, men ikke uden lyspunkter. Bl.a. er der tegn på fremskridt i forhandlingerne om global vaccineadgang, også kaldet TRIPS-waiver. EU, USA, Indien og Sydafrika har arbejdet på et muligt kompromis, og det er forventningen, at et konkret forslag snarest vil kunne præsenteres i den fulde WTO-medlemskreds.

Kompromisset vurderes at kunne give et meningsfuldt bidrag til vaccineproduktion i udviklingslandene uden grundlæggende at underminere beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. Jeg har hele tiden sagt, at vi er villige til at se på alle tiltag, der kan gøre en forskel, og umiddelbart ser regeringen derfor positivt på et sådant kompromis og håber, der kan opnås enighed om det hurtigt. Jeg vil snarest oversende et orienterende notat til udvalget om forslaget, når det er lidt mere konsolideret, forhåbentlig allerede i næste uge.

På trods af denne positive udvikling skaber Ruslands stigende isolation i WTO usikkerhed om MC12. Det vil være en alvorlig udfordring for det regelbaserede handelssystem, hvis WTO paralyseres og ikke kan tage hul på fremadrettede reformer, der kan sikre langsigtet effektivitet og relevans.

Victoria Velasquez: Enhedslisten bakker helt op om, at vi skal gå hårdt mod Putin og den russiske elite. Jeg tror også, at det kan være med til at vende den russiske befolkning imod eliten og Putin.

Hvordan rammer man den balance, ministeren taler om, så man ikke stiller for mange krav i handelsaftaler, som kan føre til, at der søges andre samarbejder? Vil ministeren arbejde for positive incitamenter til lande, der løfter en særlig indsats i den grønne omstilling, så klimalederskab bliver belønnet? Det gør måske, at vi kan få mere konkrete tiltag i tråd med den betoning i Parisaftalen og den grønne pagt.

Udenrigsministeren: Man kan fremme bæredygtighed gennem handelsaftaler via flere spor. For det første kan man lette adgangen til bæredygtige produkter og tjenesteydelser, og det skal vi gøre. Det vil sætte fart på teknologioverførsler og transition til mere grøn og bæredygtig økonomi. Derfor presser Danmark også på for gunstige vilkår for handel med grønne varer og tjenesteydelser både i WTO og i EU's bilaterale aftaler.

For det andet arbejder vi for, at klima, miljø og arbejdstagerrettigheder kommer højere op på dagsordenen i WTO. For det tredje skal EU's handelsaftaler have stærke bæredygtighedskapitler. Handelsaftalerne skal bidrage til bæredygtigheden, og de indeholder ambitiøse forpligtigelser om internationale standarder om arbejdstagerrettigheder, klima og miljø. Handelspolitikken kan være med til at fremme både klima, miljø og arbejdstagerrettigheder, fordi vi stiller krav om det i vores handelsaftaler. Kommissionen ventes i juni 2022 at fremlægge resultatet af deres gennemgang af bæredygtighed i handelsaftaler. Danmark har spillet aktivt ind i processen, bl.a. med forslag om udarbejdelse af tidsplaner for implementering af aftalernes bæredygtighedsforpligtigelser. Det kan vi vende tilbage til i udvalget.

FO Punkt 8. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om anvendelse af et arrangement med generelle toldpræferencer og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 978/2012 (GSP-forordningen)

– Tidlig forelæggelse

KOM (2021) 0579

KOM (2021) 0579 – bilag 2 (samlenotat)

EUU alm. del (21) – bilag 385 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Udvalget blev orienteret om forslaget den 18. november 2021.

Den nye forordning skal erstatte den nuværende GSP-forordning, der udløber med udgangen af 2023. Forslaget indeholder en række begrænsede justeringer. Disse omfatter bl.a. en tilpasning af betingelserne for at kunne opnå GSP, en opdatering af konventionslisten og en justering af grundlag og procedure for tilbagetrækning af præferencer.

Siden offentliggørelsen af Kommissionens forslag i 2021 år er forhandlingerne skredet frem i Rådet og Europa-Parlamentet, hvor udvalget om International Handel (INTA) forventes at komme med deres betænkning senere i marts. Det kan således forventes, at Rådet inden for de kommende måneder vil give formandskabet mandat til at indlede forhandlinger med Europa-Parlamentet.

Regeringens udgangspunkt er, at GSP-ordningen skal bevares som et af EU's vigtigste handelsinstrumenter til at bistå udviklingslandene med at blive integreret i international handel og til at fremme bæredygtig udvikling, herunder respekt for arbejdstagerrettigheder.

FO For at bevare et stærkt udviklingsfokus lægger regeringen vægt på, at den præferentielle markedsadgang under GSP-forordningen forøges og som minimum ikke begrænses i forhold til Kommissionens forslag. Forhandlingerne i Rådet har dog vist sig vanskelige, idet en gruppe medlemslande har trukket i modsat retning med ønske om en mere omfattende beskyttelsesmekanisme, der skal beskytte sensitive industrisektorer i EU mod store importstigninger. Dette vil alt andet lige kunne begrænse adgangen til EU-markedet. Det er derfor vigtigt for regeringen, at et eventuelt kompromis om en styrket beskyttelsesmekanisme omfatter en modsvarende lettelse af den præferentielle markedsadgang. Dette kunne f.eks. være i form af yderligere toldliberalisering, især for grønne produkter.

Regeringen finder opdateringen af konventionslisten vigtig. Med Kommissionens forslag udvides listen fra 27 til 32 konventioner. Regeringen lægger i den forbindelse stor vægt på, at Parisaftalen, som er tilføjet, forbliver på den endelige liste. Det er også positivt, at Kommissionen har tilføjet yderligere to ILO-konventioner. Forhandlingerne i Rådet peger ikke i retning af, at der tilføjes yderligere konventioner, mens der i Europa-Parlamentet er fremsat forslag om at tilføje yderligere fem. Regeringen vil i dette spørgsmål lægge vægt på, at der bliver tale om en balanceret opdatering af konventionslisten, der tager hensyn til udviklingslandenes kapaciteter.

Regeringen lægger endvidere vægt på, at der er fokus på efterlevelse og håndhævelse af forpligtelser i overensstemmelse med det generelt øgede fokus på dette aspekt i handelspolitikken. Dette fokus styrkes bl.a. ved, at der kan klages over overtrædelser af GSP-forpligtelser til klageme-

kanismen under Kommissionens Øverste Ansvarlige for Håndhævelse af Handelsaftaler (CTEO). Endvidere indføres der en hastetilbagetrækningsprocedure i tilfælde af særligt alvorlige overtrædelser af de GSP-relevante konventioner, hvor der er behov for en hurtig reaktion. Det er ligeledes tilfredsstillende, at civilsamfundet inddrages i overvågningsprocessen.

Der er i Rådet forskellige syn på et indeholdt forslag om, at manglende overholdelse af et lands forpligtelse til at tilbagetage egne statsborgere tilføjes som en af de årsager, der kan medføre tilbagetrækning af præferencer. I Europa-Parlamentet er der blevet stillet forslag om, at bestemmelsen herom fjernes. Regeringen lægger i den henseende vægt på, at der tages hensyn til behovet for øget sammenhæng mellem EU's politikker, herunder migrationspolitikken, under forudsætning af WTO-medholdelighed. Derfor støtter vi, at GSP på en WTO-medholdelig vis kan anvendes til at lægge pres på stater til at overholde deres forpligtelse til at tilbagetage egne statsborgere.

Lad mig slutte af med at konstatere, at det for regeringen er vigtigt, at der kan opnås enighed om et kompromis, der kan sikre, at der er en ny forordning på plads i god tid inden den nuværende forordning udløber den 31. december 2023. Det vil skabe forudsigelighed for udviklingslandene og erhvervslivet.

Victoria Velasquez: Konventioner som Parisaftalen og den grønne pagt er kommet med i forordningen, og det synes vi er rigtig godt.

Under punkt 7 kom ministeren ind på, at vi til juni vil få mere transparens og indsigt i bæredygtighed og handelsaftaler. Vil ministeren arbejde for, at vi får transparente konsekvensanalyser i GSP-landene af, hvilke handelspræferencer der vil resultere i negative konsekvenser for f.eks. arbejdere, miljøet og lignende, så vi har et mere oplyst grundlag?

Enhedslisten bakker op om forhandlingsoplægget.

Alex Ahrendtsen: Dansk Folkeparti har siden partiets stiftelse været stærk tilhænger af det indre marked. Vi har også været en stærk tilhænger af at have et handelssamarbejde med lande fra den tredje verden, fordi handel som regel er hjælp til selvhjælp. Det er en fantastisk måde at få løftet et lands udviklingsniveau på i stedet for f.eks. udviklingshjælp. Derfor kan Dansk Folkeparti støtte forhandlingsoplægget, som vi mener ligger meget fint. Det er glimrende, at EU har den ordning, hvor man ved hjælp af krav til landene for at kunne handle i EU giver privilegerede tilgange. Det styrker selvfølgelig deres land, det styrker det indre marked, og frem for alt beskytter det danske virksomheder mod ublu konkurrence.

Kim Valentin: Venstre støtter også forhandlingsoplægget. Det er vigtigt at få udvidet konventionen, samtidig med, at man har den konditionalitet, at man rent faktisk skal leve op til noget, og at man f.eks. tager imod udviste asylansøgere f.eks. fra Danmark. Det er meget rimeligt – vi har kæmpet med det længe, så det er vi meget glade for.

Udenrigsministeren: Victoria Velasquez spørger til konsekvensanalyser af, hvordan tiltagene i bæredygtighedskapitlerne om klima, miljø, arbejdstagerrettigheder virker på GSP-landene. Grunden til, at vi har det med i handelsaftaler er jo for at fremme bæredygtighed i de lande, vi samhandler med. EU er en handelspolitisk stormagt i verden – vi er suverænt den region i verden med flest handelsaftaler, og dette vigtige instrument støtter det generelle mål, som EU nemlig leverer på, nemlig Parisaftalen. Det leverer også på, at ILO-konventionerne er grundlæggende arbejdstager-

rettigheder, som f.eks. retten til at organisere sig i fagforeninger, forhandle kollektive overenskomster og forbud mod tvangsarbejde. Vi skal bruge de muskler, vi har handelspolitisk og økonomisk, til at fremme de ting. Jeg vil gerne se på konsekvensanalyser, men jeg tror, at vi må bede Kommissionen om det med den kapacitet, de har på området, og at de kan se, om vi kan få forskellige ting frem i den anledning. Det vil jeg vende tilbage til.

Til Alex Ahrendtsen: Jeg deler en til en opfattelsen af vigtigheden af EU's indre marked. Det er verdens største indre marked, men EU har også handelspolitisk magt i verden. Det indre marked og vores økonomiske politik og handelspolitik er en stor del af det, som EU er. Hvis man melder sig ud af det fællesskab, som f.eks. briterne har gjort, skal man selv forhandle handelsaftaler, og jeg tror ikke, at man på nogen måde ville have så stor indflydelse og sikre så gode regler for både bæredygtighed og virksomhederne, som man kan, når man er en del af et stort stærkt fællesskab.

Til Kim Valentin: Der skal være sammenhæng mellem EU's politikker. Vi forventer, at tredjelands tager imod deres udviste borgere fra EU. Det bruger vi de forskellige instrumenter til, og det reflekteres også i handelspolitikken.

Formanden: Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet ingen har ytret sig imod det.

Udg. Punkt 9. Rådsmøde nr. 3859 (udenrigsanliggender - forsvar) den 21. marts 2022
EUV alm. del (21) – bilag 385 (kommenteret dagsorden)

Udvalget besluttede at lade punkt 9 udgå af dagsordenen. Se eventuelt punkt 5.1.

Punkt 10. Rådsmøde nr. 3858 (landbrug og fiskeri) den 21. marts 2022

EUU alm. del (21) – bilag 385 (kommenteret dagsorden)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Alle punkter forelægges til orientering.

1. Status for udarbejdelse af rapport om anvendelse af EU's sundheds- og miljøstandarder på importerede landbrugsprodukter

- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
Rådsmøde 3858 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Punktet er taget af dagsordenen og vil blive drøftet på et senere tidspunkt.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

2. Status for de strategiske planer under landbrugspolitikken

- *Udveksling af synspunkter*
KOM (2020) 0846

Rådsmøde 3858 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Kommissionen vil orientere om status for arbejdet med de strategiske planer, og hvordan det går med processen for godkendelse af de strategiske planer.

Vi afventer lige nu Kommissionens bemærkninger til den danske plan, som vi fremsendte den 22. december 2021. Jeg forventer, at Kommissionen godkender den danske strategiske plan i løbet af efteråret 2022.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. Markedssituationen for landbrugsvarer

– *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3858 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Videokonference 2/3-22 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af videokonference landbrug og fiskeri 2/3-22)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Krigen i Ukraine medfører mange udfordringer, også for landbrugs- og fødevareresektoren. Den humanitære situation og behovet for nødhjælp for flygtningene fra Ukraine må være vores hovedfokus i disse dage og uger. Men vi begynder at kunne se konsekvenser for fødevarerforsyningen i EU og globalt. I Danmark forventer vi ikke, at der vil opstå nævneværdige forsyningsproblemer på kort eller mellemlang sigt. Men vi må regne med yderligere prisstigninger på visse fødevarer.

Den europæiske fødevareresektor er heldigvis stærk. EU havde i de første 10 måneder af 2021 et handelsoverskud på landbrugsvarer på ca. 57 mia. euro eller næsten 430 mia. kr. Det indre marked er med til at sikre, at EU ikke burde få problemer med fødevarerforsyningen. Vi har dog allerede fra ungarsk side set eksempler på, at det indre marked kan blive udfordret. Det håber jeg at Kommissionen vil gribe hårdt ind over for.

Situationen forventes at blive yderligere påvirket af højere priser på handelsgødning, hvor Rusland er en stor producent, og på foder, hvor den manglende eksport fra Ukraine og Rusland medfører store prisstigninger. Det er særligt bekymrende, at der hurtigt kan komme mangel på basisvarer som hvede og majs på markeder i EU's nærområde, der er direkte afhængige af import fra Rusland og Ukraine.

Et andet emne er markedssituationen på svinekød. Kommissionen har nu foreslået at indføre støtte til privat oplagring af svinekød. Altså støtte til, at virksomhederne lægger kødet på lager i en periode. Priserne på svinekød er stigende, og derfor er det ikke hensigtsmæssigt at indføre privat oplagring nu. Det kan også medføre en højere efterspørgsel efter foder, der vil kunne presse kornpriserne endnu højere op.

En række andre emner må forventes at kunne komme op. Kommissionen foreslår nu også en anvendelse af krisereserven. Reserven finansieres ved at tilbageholde en del af den direkte støtte. Jeg er ikke sikker på, at det er en god idé at etablere nye støtteordninger, der blot betyder en omfordeling af støtten. Det bliver hurtigt tungt og uden effekt.

Kommissionen har nu også foreslået at give mulighed for at dyrke proteinafgrøder på brakarealer. Det er jeg heller ikke sikker på er en god idé. Det vil kræve pløjning og sprøjtning. Det vil være bedre at se på at anvende disse arealer til afgræsning. Det vil være mindre indgribende. Hvad angår protein ser jeg hellere fokus på f.eks. udnyttelse af græsprotein.

Det er selvfølgelig en helt exceptionel situation, hvor vi må gøre, hvad vi kan, for at afhjælpe situationen. Samtidig skal vi dog være opmærksomme på ikke at tage initiativer, der gør mere skade end gavn.

Fødevarerforsyning er med et slag blevet sikkerhedspolitik. Vi står i en helt ny situation, hvor vi er nødt til at kunne agere hurtigt og håndtere mange forskellige problemstillinger. Der hersker meget stor usikkerhed lige nu.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

4. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2022/109 om fastsættelse for 2022 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21. marts 2022, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde*

KOM (2022) 0054

Rådsmøde 3858 – bilag 1 (samlenotat side 11)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Det er en tidlig forelæggelse, som handler om implementering af fiskeriaftalen mellem EU og Storbritannien for 2022, samt fiskerimuligheder for tobis for 2022.

Ligesom sidste år skal EU og Storbritannien efter brexit konsultere om kvoten for tobis. Også for 2022 arbejder vi på en fastsættelse af fiskerimulighederne i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning, med grundlag i de syv forvaltningsområder for tobis.

Brexit har givet stor bekymring om industrifiskeriets fremtid, da Storbritannien sidste år var af den holdning, at kvoten for tobis i britiske farvande skulle fastsættes til nul. Heldigvis er der nu landet en aftale mellem Storbritannien og EU, der følger den videnskabelige rådgivning.

Det er vigtigt, at forslaget kan vedtages formelt i Rådet inden udgangen af marts 2022, så tobis-fiskeriet kan starte fra den 1. april 2022.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 13.06.